

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 3 (1888)

П'ятниця, 15 січня 2016 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ЖИВИЙ У ПАМ'ЯТІ... РІК БЕЗ ДАНИЛА КОНОНЕНКА

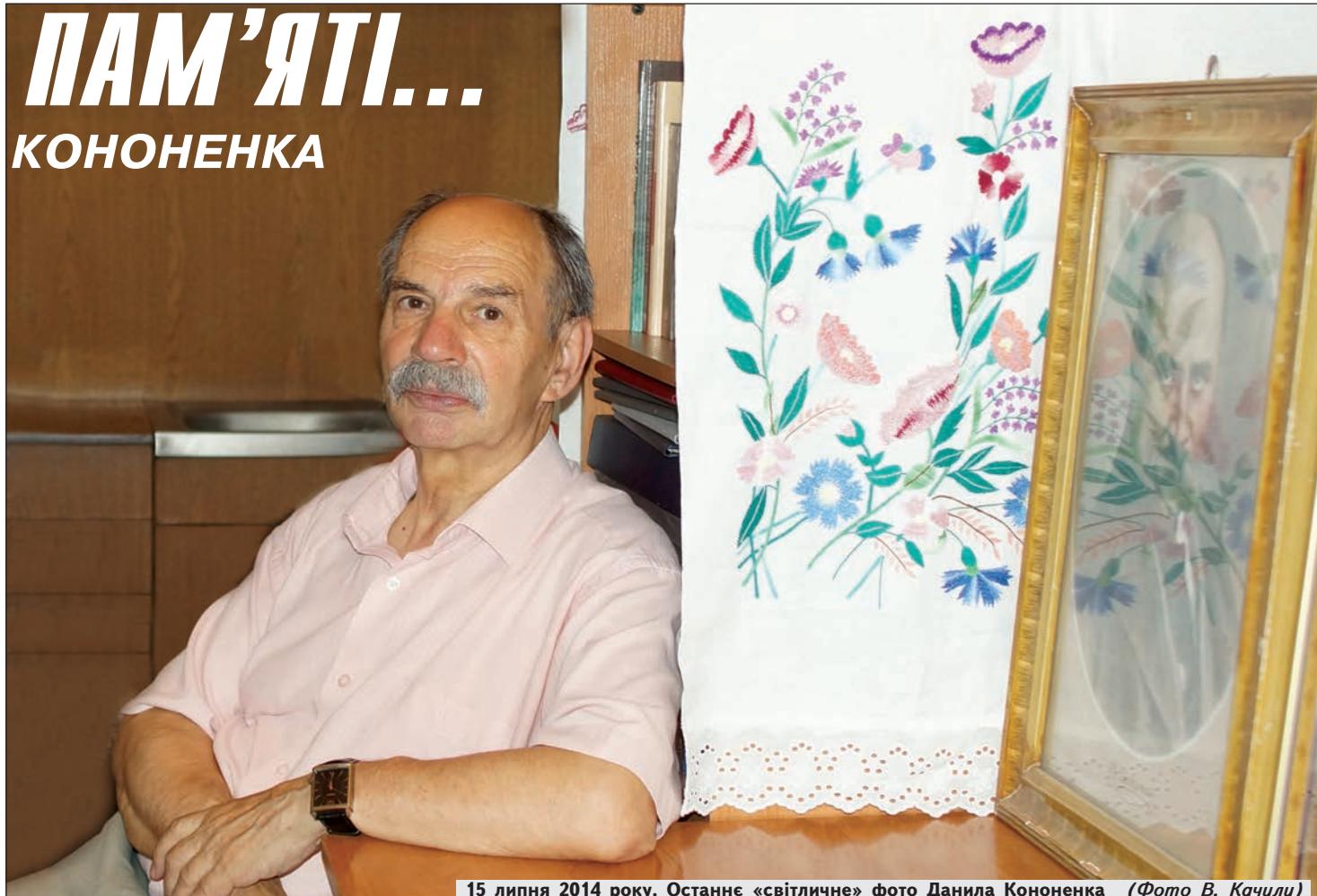
Здається, нещодавно ще ходив між нас — задуманий, замріяний, юначе-радісний. І ось уже перша річниця з дня його передчасної смерті, коли на 74-тій зимі увірвався життєвий шлях — одна з важких утрат, що її зазнала наша література, особливо тут, на кримській землі. Одначе поетичний, духовний шлях триває. Данило Кононенко іде і йтиме до людських сердеч, до нових поколінь, допоки житиме справжня поезія.

Ще на початку творчого шляху він визначив для себе кредо:
Доки живу — не хочу знати спокою.
Доки живу — відкіну геть жалі.
Життя мое! Поклич мене до бою
Супроти всього злого на землі!

Він для мене не просто приятель, а побратим і однодумець. Мені його, як і багатьом, не вистачає. Запам'ятає різним. Ось усміхнений і романтичний, коли розповідає про своє село Ребедайлівку і річку Тясмин на Черкащині. Ось буденний і зіркий, коли як редактор відділу мистецтва і літератури «Кримської світлиці» і шеф-редактор дитячої газети «Джерельце» «фільтрує» дописи читачів, а то й досвідчених авторів. Ось поривно напружений, «повен сили і дороги» (П. Тичина), коли читає власні або чийсь поезії.

Будучи добрым красномовцем чи то пак оратором, запальним у дискусіях, він ніколи не з'їдждав на голослівні звинувачення чи бездоказову похвалу. Два приклади. Якось я зайдов у редакцію «КС» і став мимовільним свідком, як Данило Андрійович аргументовано доводив немолодому віршувальнику, що його твори поки що не дозріли для публікації в газеті, аналізуючи рядок за рядком. Той вперто заперечував, вимагав надрукувати бодай одного вірша. Врешті-решт, попри делікатність, редактор відділу вибухнув гнівом і повернув творіння. Інший приклад протилежного характеру. На звіт-виборчих зборах він як голова нашого письменницького осередку у своїй доповіді розглянув доробок кожного з нас, — а це понад півсотні поетів і прозаїків, — і кожному знайшов похвальне слово чи то за вдалий вірш і навіть рядок, чи то за прозову річ, чи за переклад. Подумалось тоді: це ж треба було не тільки потримати в руках, а й прочитати згадувані в доповіді твори, зокрема й кримськотатарських письменників, що були разом з україномовними в одному осередку! До речі, найбільше він перекладав саме кримськотатарську поезію і прозу, хоча переклади з білоруської все ж на першому місці.

Залюблений з юнацьких літ у слово, Д. Кононенко добре знався на сучасному літературному процесі в Україні, був обізнаний з творчістю як класиків, так і сучасних авторів. Цьому сприяло і те, що двадцять п'ять років (!) очолював Кримську письменницьку організацію НСПУ і мав пріязні стосун-

15 липня 2014 року. Останнє «світличне» фото Данила Кононенка (Фото В. Качули)

ПАМ'ЯТЬ ПІСЕННА І ОЦИФРОВАНА...

Перші номери «Кримської світлиці» тепер можна буде читати в Інтернеті

Днями до «Світлиці» зайшла Ніна Миколаївна Кононенко, вірна супутниця нашого Данила Андрійовича, з яким прожили разом півстоті літ. Встигли ще разом відзначити цю «золоту» ювілейну дату — в грудні 2014-го, за місяць до... дати останньої...

Ніна Миколаївна розповіла, як вони познайомилися в Криму: Данило Андрійович з Черкащини, а вона зі Смоленщини — вступали до одного університету. Він був прекрасним чоловіком: надійним, вірним, чуйним, турботливим. І вірші їй присвячував, які ставали піснями. «Я знаю одну його пісню — «Дружиноньці», я з нею на конкурсі виступав!» — раптом пригадав один із «світличан» Володимир Первончука. І проспівав куплет: «Вже стільки літ на тебе я молюсь, дружинонько, життя моє надія! Твій погляд зачаровує і гріє, без тебе сиротою я лишусь...».

Ніна Миколаївна була зворушена... Це, напевне, найвдячніша пам'ять — яка живе в піснях. А ми, колеги Данила Кононенка, вирішили увінчити цю пам'ять ще в один спосіб: від сьогодні ми починаємо оцифровувати і розміщувати на нашій Інтернет-сторінці архів «Кримської світлиці», починаючи з перших її номерів, яким уже понад 23 роки!

Ось перша сторінка первого номера за 31 грудня 1992 року. На ній — вірш Данила Кононенка «Слово до кримських українців». Заглядайте до нашого архіву — там історія Українського Криму, там — пам'ять про людей, які цю історію творили, і поет Данило Кононенко — один із перших її творців. Вічна пам'ять і шана йому за це!

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11 2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скороочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплата, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

УКРАЇНА ГОТОВА ПОСТАЧАТИ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ ЛІШЕ В УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ

Президент Петро Порошенко на перший у 2016 році пресконференції заявив, що Україна готова постачати електроенергію в Крим за умови, що в договорі він буде визнаний українським. Глава держави підкреслив: «Ми готові постачати електроенергію, але в український Крим. Хочете берітъ, не хочете — почекаємо позиції повернення українського суверенітету до Криму».

Президент наголосив, що в договорі має бути чітко зафіксовано — «постачання електроенергії підприємству, яке розташоване в АР Крим, Україна». «Ходної блокади не існує. Існує формат господарських договорів. Ми ніколи не визнаємо анексію Криму, так само, як це не визнає весь світ», — зазначив Петро Порошенко.

За словами Глави держави, інша сторона, прикриваючись опитуванням мешканців Криму, відмовилась укладати договір і припинила постачання електроенергії у перетковому режимі, якщо працювало десятки років. «Ми вважаємо, що це продовження економічної експансії та кроків, які спрямовані на економічну агресію щодо України», — заявив президент, зазначивши, що така реакція Росії була прогнозованою й Україна підготувалася, збільшивши частину ядерної енергетики у загальному енергетичному балансі та не допустивши віялові відключенні.

Президент повідомив, що тема енергопостачання до Криму обговорювалась у «Нормандському форматі». Глава держави підкреслив, що в Криму проживають громадяни Криму не рецензуються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція зливає за собою право скороочувати публікації і редактувати мову.

— Одним із позитивних результатів 2015 року ви назва-

дяни України, і він робить все можливе, щоб жодним чином не ускладнювати їхнє життя.

* * *

Петро Порошенко вважає формат «Женева плюс» оптимальним у питанні механізму повернення Криму. Про це він сказав під час пресконференції у четвер.

«Насамперед, — забезпеччено миру і — наголошує — повернення України на Донбас. В 2016 році має відбутися поновлення українського суверенітету», — сказав Петро Порошенко.

«Боротьба за повернення Криму теж залишається важливим пріоритетом у порядку денного. Ми запропонуємо створити міжнародний механізм з деокупації півострова», — зазначив Глава держави.

«На моє переконання, оптимальним форматом для започаткування такого механізму є формат «Женева плюс» за участі наших партнерів з Європейського Союзу, США і, можливо, країн-підписантів Будапештського меморандуму», — сказав президент.

«Такі надскладні завдання, як повернення Криму й Донбасу, я планую вирішувати, насамперед, політико-дипломатичним, міжнародно-правовим шляхом», — наголосив президент.

Двома днями раніше, 12 січня, на зустрічі з послами іноземних держав в Україні Петро Порошенко заявив, що вважає неприпустимим відкладання вирішення питання деокупації Криму, — повідомляє пресслужба Глави держави.

Захід і Україна звинувачують Москву у підтримці проросійських бойовиків на Донбасі. Москва ці звинувачення відкидає.

ДИПЛОМАТИЯ ПЛЮС ЕКОНОМІКА...

Голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров у своєму новорічному привітанні до співвітязників головною майбутньою подію нинішнього 2016 року назвав повернення Криму до складу України. Як і за яких обставин це відбуватиметься, голова Меджлісу розповів у коментарі «Укрінформу».

— Двома основними сценаріями повернення Криму повинні стати економічний і дипломатичний. Думаю, що військовий сценарій повернення Криму взагалі слід виключити, бо це буде катаклізмично не тільки для Криму і людей, які там живуть. Цей конфлікт може затягти і дуже багато країн. Що стосується народної, або партізанської війни, то це я теж виключаю як метод відведення російських військ із Криму.

— Одним із позитивних результатів 2015 року ви назва-

ли той факт, що тема Криму, завдяки громадянській блокаді, знову повернулася до українського та міжнародного порядку денного. Наскільки обговорювано є тема статусу Криму після деокупації?

Як наша влада ставиться до створення в межах України кримськотатарської Республіки? Який законодавчий шлях вирішення цього питання?

— Зміна статусу Криму після його деокупації має відбутися лише після зміни відповідних статей Конституції України й ухвалення низки законів. Сьогодні перед РНБО України стоїть питання не просто повернення Криму, а розробки ефективної стратегії, яка має відповідним чином утвердитися і стати обов'язковим документом для всієї нашої держави. Я знаю, що ми до цього йдемо. Можливо, недостатньо швидко, але йдемо. Багато залежатиме від моїх колег-депута-

тів і не тільки від них. Громадська думка в Україні теж, мені здається, не дає підстав думати, що нас так і не зрозуміють.

— А насінні можуть не зрозуміти Росію у питанні нового статусу Криму?

— Слухайте, мені здається, що після 2016 року у сучасному світі думки Росії з цього питання вже нікого не цікавитимуть. Дай, Боже, щоб все йшло, як іде, — і найближчим часом ми матимемо зовсім іншу Росію. Росію, яка буде керуватися принципами міжнародного права і зважати на позицію тих, хто бореться за справедливість.

Звичайно, ми не можемо зовсім виключити відносини з Росією, оскільки вона залишається нашим географічним сусідом. Але з такою Росією, яка є сьогодні, ніхто не буде домовлятися її особливо цікавитися її думкою.

кілограмів і це дуже помітно. Зараз її найбільше турбует постійна нудота. Але при цьому у неї ясний розум, вона хоче продовжувати боротьбу.

(УНІАН)
* * *

Інтерв'ю з ще одним російським в'язнем — кримчанином Геннадієм Афанасьевим читайте на 11-й стор.

З потоку життя

УКРАЇНСЬКИЙ ГЕНОЦИД КРИМУ?! ЦЕ — АБСУРД!

Окупаційна влада Криму прийняла заяву, в якій звинуватили Україну в «геноциді стосовно Криму», вказуючи на громадянську акцію з блокади півострова, яка триває з вересня 2015 року. Про це повідомляють «Крим.Реалії».

Зокрема, в заяві йдеться про побоювання «терористичної загрози», яка, як вважає окупантська влада, виходить від учасників акції. У заяві, «депутати Держради» Криму нагадують про припинення поставок електрики з материкової частини України.

Повідомляється, що окупанти просять Москву «внести питання про блокаду Криму як екстрене в порядок денний Ради Безпеки ООН і за результатами розгляду передачі його на розгляд Міжнародному кримінальному суду». «Депутати Держради» закликали Генеральну прокуратуру, Слідчий комітет Російської Федерації також провести розслідування за фактами блокади.

У свою чергу, народний депутат України, національний лідер кримських татар і один з ініціаторів блокади Мустафа Джемілев назвав заяву «Держради» Криму абсурдом.

За його словами, дії російської влади у Криму, яка зробила подібні заяви, позбавлені логіки, оскільки ще недавно в Криму стверджували, що півострів не потребує електропостачання з материкової частини України.

«З самого початку вони говорили: як добре, тепер ми повністю будемо незалежними, вживатимемо заходів, консолідуємо народ. «Гоблін» (так звана «глава» Криму Сергій Аксюнов) говорив, що треба нагороду дати і Чубарову, і Ісямову, і Джемілеву за те, що вони так добре консолідували наш народ, а тепер по-іншому заговорили», — сказав Джемілев. Він нагадав, що Україна пропонує Російській Федерації укласти договір на постачання електроенергії в Крим, але Росія не погоджується через вимоги української сторони вказати в договорі півострів окупованою українською територією.

«Вони що, хочуть, щоб ми порушили свій закон, порушили резолюцію Генеральної асамблеї ООН, де говориться, що Крим — це територія України? Ми ж не будемо писати на догоду Путіну, що це «федеральний округ Російської Федерації». А потім, відповідно до конвенції Генеральної асамблеї ООН від 1949 року, всю відповідальність за правове, соціальне, економічне становище людей на окупованих територіях несе окупант, а ніяка не країна, яку окупували. Тому скарга не за тією адресою», — наголосив Мустафа Джемілев.

На питання, чи можуть у міжнародних організаціях серйозно поставитися до цієї заяви, Мустафа Джемілев відповів: «Та ні, звичайно, це — абсурд».

БІЛЬШЕ ПОЛОВИНІ ОПИТАНИХ КРИМЧАН ВИСЛОВИЛИСЯ ЗА БЛОКАДУ ПІВОСТРОВА

Більше половини опитаних кримчан підтримують громадянську блокаду Криму і вважають, що основним аргументом на її користь є те, що тортувати з окупантами української території аморально. Про це на пресконференції в «Укрінформі» повідомив співробітник Дослідного центру SPHERA Олександр Шульга.

За його словами, головним аргументом на користь блокади є те, що «неетично тортувати з тими, хто окуповував українську територію». Друга найбільш популярна думка опитаних — блокада зупинила корупційні схеми олігархів і не дала їм заробляти на тому, що «окупаційна влада перевозила через Крим і тортувала в Росії українськими контрабандними товарами». Частина респондентів вважає, що блокада Криму «дає можливість подорожчання Криму для Росії і таким чином прискорює його деокупацію».

Четвертий мотив на користь блокади — «вона повернула питання Криму до порядку денного України і світової спільноти і таким чином розв'язала інформаційну проблему Криму, про окупацію якого вже стали забувати».

У ході дослідження було опитано 116 осіб — як тих, хто постійно мешкає у Криму, так і осіб, які нещодавно переїхали на материкову Україну.

ЄВРОСУД ВИРІШИТЬ, ЧИ МОЖЕ РОСІЯ САДЖАТИ ЗА КРИТИКУ АНЕКСІЇ КРИМУ

Голова Татарського громадського центру Рафіс Кашапов подав позов проти РФ до Єв

НА СМЕРТЬ СОВКА

Здається, 100-річчя більшовицького перевороту, званого «Великою Жовтневою соціалістичною революцією», відзначатиметься у вузькому колі. Точніше, у вузьких маленьких колах: окрім — комуністи Казахстану й Киргизстану, окрім — любителі «світлого майбутнього» в Білорусі, останні три десятки століть в Грузії, звичайно, населення Росії. Якщо в Путіна ще залишається трохи грошей. Він любить пишатись чужими й вигаданими подвигами, а більшовицький переворот і справді мало не роздмухав «світову пожежу», його вчасно зупинили.

Приводом, щоб поміркувати про кончину Совка, стала ще одна дата — 30 грудня була чергова річниця створення Радянської імперії. 1922 року після чотирирічних каральних операцій із захопленням околиць Російської імперії, що оголосили незалежність, більшовики виришили, що Росія без окупації не проживе, й відновили політику останніх декількох століть. Тільки кілька місяців Ленін із товаришами говорили про тяжку спадщину царського минулого, про те, як страждали народи під яром царизму, а потім взяли і знову завоювали всіх — тепер під гаслом «світлого майбутнього» — страждали від більшовизму.

За 97 років «світлого майбутнього» й 93 роки «будівництва комунізму» були вбиті, репресовані й загинули на численних радянських війнах, померли від голоду й алкоголізму кілька десятків мільйонів людей. Стільки ж емігрували, не витримавши перспективи жити з більшовиками і прийняття нову радянську культуру — жахливий заміс пропаганди, цензури й чекізму. «Кухарчині діти» стали основою радянської еліти, і якщо по-дивитись на депутатів Державної думи Росії, то можна побачити наслідки майже 100-річного будівництва «світлого майбутнього». Щоправда, замість «світлого майбутнього» вийшли в основному темні особистості. І не тільки в Росії: спадщина більшовизму відчувається в більшості колишніх радянських республік, які формально стали незалежними 1991 року, але насправді — цілком собі залежні від Кремля.

Згідно з теорією професора Преображенського, можна сміливо говорити про те, що Совок помер не в Біловезькій пущі. Точніше, він живий, поки існує в головах частини населення і в планах відтворювачів Радянської імперії. Перші дев'ять років Єльцин намагався зберігати територію — особливо завзятих президентів лякали, в інших забирали території — в Грузії, Молдові й Азербайджану. Путін пришов «месією», рятівником і збирачем «спільногомому». Він так і сказав, коли його за руку завели до майбутнього кремлівського кабінету, — що буде особливу увагу приділяти відтворенню колишніх відносин, чомусь назвавши їх братніми.

Що об'єднувало «братні» народи в СРСР? По-перше, міф про «світле майбутнє», який із роками розмивався і втрачав актуальність. По-друге, «залізна завіса», яку зів Ленін 1919 року й яка оперезала величезну територію колючим дротом, надавши Радянському

О. Панфілов

Союзу вигляду концтабору. По-третє, радянських людей утримував страх, часто тваринний страх перед майбутнім, перед постійною загрозою бути заарештованим і розстріляним. Цей страх підвідомо досі живе навіть у новому поколінні, яке не знає, що таке СРСР. По-четверте, фальшиві ідеології, заснована на цензурі і пропаганді. І, нарешті, планова економіка: коли населення, позбавлене приватної власності і приватного підприємництва, повністю залежало від планової радянської економіки, від дефіциту, що перетворювало людей на тварин, готових за кілограм сосисок і пачку гречки продати й своєті, і голос, і родичів.

Путін, за його власним висловом, як «раб на галерях», відновлював колишню імперію, не розуміючи, що тепер змінились умови. По-перше, немає «залізної завіси» і люди, хоч і небагато, але можуть іздити за кордон. По-друге, з'явився Інтернет, який знищив цензуру і пропаганду для тієї частини населення, яка цікавиться політикою й економікою. По-третє, при всіх отримав законодавства в багатьох пострадянських країнах відновленої приватної власності, а значить, впевненість у майбутньому, яка залежить не від вождів, а від самого себе. До цого варто додати новий чинник — нинішні вожді пострадянських країн, скільки вони не посміхаються Путіну, тепер без окрику з Кремлем можуть самостійно вибудовувати міжнародні відносини та іздити до Вашингтона або Пекіна, підписувати міжнародні договори і самі визначати, що вигідно — бути, як і раніше, сателітом Кремля чи рівноправним партнером.

У Кремля ж, як не дивно, політика щодо пострадянських країн не змінилася — таکож підблягива «братьська», коли в переговорах з Душанбе, Бішкеком чи Мінськом має прийматись тільки позиція Москви. Наприклад, узяти Киргизстан — на чверть із російським населенням і в цілому суспільством, що ностальгіє за Совком. Кремль натиснув на нового президента Алмазбека Атамбаєва — і той розірвав стосунки з Вашингтоном, змусивши наприкінці 2014 року розформувати військову базу в аеропорті «Манас». Наважаєм Кремль щось мав обіцяти. Що — невідомо, але кілька тижнів тому в Бішкеку повідомили, що вітамились чекати обіцянок трьох мільярдів доларів інвестицій у будівництво кількох ГЕС. У словах президента Атамбаєва чутно неприховане роздратування: «Разом із главою Росії Володимиром Путіним я обговорював це питання з міністром енергетики Росії. Навесні він наводив одні доводи, відігнувши інші, а зараз він говорить третє. Так не може тривати вічно».

Киргизстан — не єдина пострадянська країна, яку Кремль обдурив за останні роки, особливо коли західні санкції довели стан російської економіки до критичного рівня. У такому ж становищі опинились усі країни, які підійшли на вмовлення Путіна вступити до всіляких організацій — від ОДКБ до ЄврАзЕС (Організація договору про колективну безпеку, Євразійське економічне співтовариство, — ред.). Коли ціни на нафту прино-

сили Кремлю шалені прибутки, всі чекали подачок і уваги Путіна, тепер, як виявилось, їх поєднували не нова російська політика й не настальгія за Совком. Усі чекали дармових грошей чи приайні реалістичної економічної політики. Багато з них почали згадуватися, що російські проекти швидше нагадують договори про купівлю-продаж, а об'єктом договору часто стає банальне підпорядкування, а не конкретні бізнес-програми.

У такій нездовільній ситуації опинився й Казахстан. В Астані зрозуміло, що чекати від Росії виконання зобов'язань не варто. Ще раніше ухвалене рішення не обмежувати себе в торгових відносинах із Україною, незважаючи на те, що Казахстан завжди мав славу найближчого партнера Москви. Також ж позицію зайняла й Білорусь, яка найбільше отримувала російських кредитів та інвестицій. Жодна з пострадянських країн не стала бруднити себе визнанням Криму і двох незаконно народжених Кремлем територій — «ЛНР» і «ДНР». Більше того, в Казахстані провели показові судові процеси, що винесли вироки за найманство — участь своїх громадян у війні на Донбасі на боці проросійських терористів.

За останні роки — особливо після війни у Грузії в серпні 2008 року і найбільше зараз, після окупації Криму й війни на Донбасі, — залишки нової Радянської імперії відходять від Кремля. Одним не подобається постійна брехня й обман, інші відчувають страх перед черговою кремлівською авантюрою й можливістю чергової війни, але майже всі розуміють: зовнішня політика Кремля завжди буде на шантажі. Всі останні кроки до співпраці з Москвою в рамках ЄврАзЕС — не добровільні, а вимушенні. Білорусь, Казахстан, а тепер і Киргизстан мають потенційну «п'яту колону» з російськомовних, які, як свідчать події, Кремль може легко і швидко мобілізувати на боротьбу із владою. Вірменія останні 25 років живе під моральним і політичним захистом Росії у своему протистоянні з Азербайджаном. Ці огоризки колишньої величі імперії зараз більше виглядають заївим вантажем, але вони грують душу Путіну своєю присутністю, створюють вигляд, що Путін — нібито світовий лідер.

Санкції вже серйозно вдарили по економіці й репутації Путіна. У найближчі кілька місяців Росія перетвориться на відсталу країну, в якій вже немає економічного потенціалу, а кремлівська еліта почне відчувати фінансові труднощі. Зрозуміє не тільки Алмазбек Атамбаєв або Сергій Саргсян, що Росія стає банкрутутом, вони почнуть пошуки виходу з російського політичного лабіринту. Кремль уже нічого не врятує — ні «п'ята колона», ні військові бази за межами Росії. Раніше стосунки будувались за мотивами популярної колиски пісні у виконанні Рашида Бейбутова: «Гроші є? Є, є, є. У тебе багато їх, вистачить нам на двох. Гроші є — вийду я. Ах ти, кіzonko моя». Тепер грошей не буде, а вмовляння просто так любити одне одного, безкоштовно, нікого не цікавить. Совок помер.

Олег ПАНФІЛОВ,
професор Державного університету
Іллі (Грузія), засновник і директор
московського Центру екстремальної
журналістики (2000-2010 рр.)
<http://ua.krymr.com>

ПУТИН: МИ ВИКОРИСТАЛИ В КРИМУ АРМІЮ, АЛЕ НІКОГО НЕ ОКУПУВАЛИ, ХОДНА ЛЮДИНА НЕ ЗАГИНУЛА...

Президент Росії Володимир Путін вважає, що збройна агресія його країни проти України в Криму не є окупацією і не привела до жодної жертви, незважаючи на наявність таких. Про це він сказав в інтерв'ю німецькому виданню Bild, опублікованому на сайті Кремля.

«Ми не воювали, не окупували нікого, ніде не стріляли. Жодна людина не загинула в результаті подій у Криму. Жодна! Ми використовували збройні сили лише для того, щоб стимати двадцять з гаком тисяч військовослужбовців України, що перебували там, від втручання у вільне волевиявлення людей, які там проживають. Люди прийшли на референдум і проголосували. Вони захотіли бути в складі Росії», — сказав він.

Нагадаємо, що при захопленні окупантами без розпізнавальних знаків, визнаних згодом Путіним російською армією, 13-го фотограметричного центру в Сімферополі 18 березня 2014 року був убитий постригом у серце українського прaporщика Сергія Кокуріна. Тоді ж був поранений в шию і руку капітан української армії на прізвище Федун. Крім того, відомо про випадок вбивства 7 квітня 2014 року в селищі Новофедорівка російським молодшим сержантом Зайцевим беззбройного майора української військової частини Станіслава Каракевського.

На переконання лідера РФ, у випадку з Кримом міжнародне право не було порушене. «Відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, кожен народ має право на самовизначення. У випадку з Косовом Міжнародний суд ООН визначив, що при вирішенні питання про суверенітет думку центральної влади можна не враховувати... Косово заявило про свою незалежність, і весь світ прийняв це, по суті, знаєте, яким способом? Рішенням парламенту. Вони навіть не проводили референдум», — заявив Путін.

Зазначимо, що подія, яка вважається референдумом про незалежність, в Косові насправді була проведена у вересні 1991 року, однак спосіб і якість проведення опитування, а також заявлени резултати (при його бойкоті противниками незалежності) є не менш спірними, ніж у випадку аналогічної події в Криму. Водночас створені після закінчення збройного конфлікту в 1999 році тимчасові інститути самоврядування Косова під фактичним протекторатом ООН, що трансформувалися в Республіку Косово після оголошення незалежності в 2008 році, референдум з цього питання вже не проводили.

«Шо відбулося в Криму? По-перше, кримський парламент був обраний у 2010 році, і тоді Крим входив до складу України. Це — надзвичайно важлива річ, про яку я зараз кажу. Зібралися депутати, які були обрані, ще коли Крим був у складі України, проголосували за незалежність і призначили референдум. А громадяни на референдумі проголосували за возз'єднання з Росією», — сказав Путін.

Зазначимо, що досі не опубліковано жодного доказу наявності кворуму у Верховній Раді Криму в день після її захоплення російським спецназом 27 лютого 2014 року, і відповідно жодного доказу «голосування» депутатів Верховної Ради Криму нібито за відставку уряду Анатолія Могильова, призначення прем'єром Сергія Аксёнова та призначення на 25 травня загальнокримського референдуму про розширення автономії (згодом дата і принципова суть цього запланованого заходу неодноразово змінювалася). Подальша доля прем'єра Криму Могильова досі залишається невідомою широкому загалу. При цьому в Україні законодавством досі не передбачено проведення місцевих референдумів.

«Тепер я хочу вас запитати: якщо косовари в Косові мають право на самовизначення, чому жителі Криму не мають такого ж права? Якщо ми хочемо, щоб відносини між Росією і нашими друзями — сусідами в Європі й у всьому світі — будувалися в позитивному, конструктивному ключі, потрібно дотримуватися однієї обставини, однієї умови — потрібно поважати одне одного, поважати інтереси однієї іншої, дотримуватися однакових правил, а не змінювати їх кожного разу, як вигідно кому б то не було», — заявив він. (УНІАН)

А У НАС?

Севастополь, 1 березня 2015 року

В УКРАЇНІ ПОМЕНШАЛО НА 800 ЛЕНІНИХ

В Україні на сьогодні демонтовано понад 800 пам'ятників Володимиру Леніну, повідомив директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович в інтерв'ю «5 каналу».

При цьому В. В'ятрович відкинув звинувачення в тому, що під приводом декомунізації знищуються об'єкти, які мають художню цін

«СВЯТАЯ» ЛОЖЬ?

КРЕМЛЬ ВИКРИЛИ В РЕДАКТУРІ ІНТЕРВ'Ю ПУТИНА НІМЕЦЬКОМУ ВИДАННЮ BILD

Інтерв'ю Володимира Путіна, опубліковане на сайті Bild, відрізняється від його варіанта, викладеного на сайті Кремля. У російськомовному варіанті вони більш компліментарні, у німецькому ж — запитання російському президенту сформульовані більш гостро, передає «Московський комсомолець».

Значиться, що розбіжності починаються вже з першого запитання німецьких журналістів Путіну. У російському варіанті вону звучить так: «Ми шайно відзначили 25-річчя з моменту закінчення «холодної війни». За минулій рік в усому світі спостерігалася велика кількість воєн і криз, такого довгі роки не відбувалося. Що ми зробили неправильно?». Німецький текст не містить жодного визнання провини європейців: його остання фраза у дослівному перекладі звучить як: «Так страшно щось пішло не так у відносинах між Росією та Заходом?».

Значна розбіжність спостерігається і в розмові про Крим, коли журналісти запитують Путіна про те, чи коштував півострів співпраці із Заходом. Якщо в російському тексті на уточнювання запитання Путіна: «Що Ви маєте на увазі під словом «Крим»?», журналист коротко відповідає «зміні кордонів», то в німецькому — розгорнула репліка: «Одностороннє зрушення кордонів у Європі, світопорядок якого базується особливо на по-вазі національних кордонів». У російському тексті фрагмент про «європейський світопорядок» наведений нижче і без згадки про «односторонній зсув».

Російський текст відрізняється від німецького у всій «кримській» частині. Ефектній репліці Путіна: «Для мене важлива не територія і не кордони, а долі людей» у Bild передує фраза журналістів про «беззеремонно кинутий (Росію, — red.) виклик», якої на сайті Кремля немає.

Схожа ситуація і з реплікою Путіна, який порівняв ситуацію в окупованому Криму із ситуацією в Косові. У російському варіанті президент запитує журналіста, як світ сприйняв заяву про незалежність Косова, і отримує у відповідь коротку репліку: «Після війни?». Німецька відповідь більш розгорнута: в ній інтерв'юєр нагадує, що «сербський центральний уряд вів війну проти косовських албанців і вигнав їх тисячами. Це різниця».

Цікаві розбіжності спостерігаються і в питанні про Мінські угоди і конституційну реформу в Україні. Пом'якшено їй одне з останніх запитань першої частини інтерв'ю. В російському варіанті опущена репліка журналістів про те, що Ангела Меркель «взяла на себе зобов'язання розширити санкції проти Росії».

У другій частині інтерв'ю спостерігається та ж проблема. Якщо в тексті Bild у запитанні про співпрацю з «Великою вісімкою» йдеться про те, що «міжнародна спільнота наразі поставила Росію практично поза законом», то в російському варіанті у Путіна запитують: «Пане президент, Ви будете робити якісні кроки з відновлення формату «Великої вісімки»?».

Заодно поставлено запитання про те, «якого болю» завдало Путіну те, що він більше не може відвідувати G8.

Так само сайт Кремля обійшовся із німецькою реплікою про Барака Обаму. В російському варіанті вона звучить нейтрально: «Як Ви сприйняли слова американського президента про Росію як регіональну державу?». У німецькому ж — слова Обами про Росію охарактеризовані дієсловом зі значенням «вимісивати» або «знущатися».

Не обійшloся без розбіжностей і в частині питань щодо Сирії. Якщо у німецькому варіанті журналісти говорять про те, що Башар Асад «несь відповідальність за десятки тисяч убитих, і це безперечно», то в російському — репліка м'якша: «Президент Сирії Асад завдає ударів по власному населенню». Також у російському варіанті журналісти говорять про те, що в Сирії «ми боремося зі спільними викликами», тоді як у тексті Bild цієї фрази немає.

Розбіжності спостерігаються навіть в останній фразі інтерв'ю. На сайті Кремля журналісти дікують Путіну «за прекрасну і дуже відповідну розмову», а у Bild обмежуються фразою «Дякуємо за це інтерв'ю».

Варто наголосити, що встановити, який текст — російський чи німецький — більший до оригіналу, неможливо: на сайті Bild є лише відео, де самі запитання вирізані, а є тільки відповіді Путіна. Також на це інтерв'ю звернув увагу журналіст Олег Шанковський, показавши обидві версії однієї з відповідей Путіна.

УНІАН

За що ж нам «брать» такий?!

KC

отримуємо російського газу, не дуже тепло в наших квартирах, зараз 17-18 градусів, але ми терпимо, ми не отримуємо російського газу, але ми можемо існувати.

Так само і з експортом молочних і м'ясних продуктів — так, важко буде, але переорієнтуємося. Зрештою, і Росія втратить, бо її доводиться зараз завозити продукти з якісною абсолютно екзотичними ринків і втрачати такий величезний і різноманітний український ринок. Тому я не думаю, що в найближчій перспективі буде відновлений величезний обсяг торгівлі, який існував за Януковича. Україна буде переорієнтуватись на інші ринки. Насамперед, нам треба збільшити наш експорт до Європи. Очевидно, це і станеться. Це не так швидко: зрозуміло, що будуть великі складнощі, особливо, що стосується європейських нормативів, — це дуже дорога річ. Але якщо наші підприємства будуть сертифіковані за європейськими нормативами і регламентами, то це буде дуже велике досягнення.

Ось-ось буде зона вільної торгівлі відкрита з Канадою — це величезний ринок, це ринок США і Мексики. Зараз відбуваються успішні переговори з Ізраїлем щодо зони вільної торгівлі. Якщо будуть такі три зони: європейська, ізраїльська і канадська — це досить сильний компенсатор тих втрат, які були неминучі при згортанні наших операцій із Росією.

Юрій
Щербак

РОСІЙСЬКА ЕЛІТА МАЄ ЗУПИНІТИ ПУТИНА

неможлива після війни на сході України?

— Почнемо з того, що не можна говорити слово «назавжди» — цього бути не може, тому що ми — сусіди. Неважачо на трагічні обставини, які склалися сьогодні, ми все одно залишаємося сусідами. Я переконаний і хотів би вірити, що Росія повернеться на європейський демократичний шлях. Я думаю, що якийсь потенціал у цій країні все-таки зберігся.

Звісно, сусідські зв'язки мають бути відновлені — це було б в інтересах наших народів, це зрозуміло. В Україні немає таких кровожерливих людей, які б хотіли вічної війни з Росією, це просто неможливо. Зрештою, це шкодить і Україні. Якщо говорити про катастрофічні події в Росії, то я ще до цього додаю у своїх статтях, що ці події можуть тяжко виплинути і на Україну, бо хвілі біженці можуть піти в Україну, мільйони людей, таким чином і тут буде дуже важка ситуація створена. Тому нам не треба радіти нещастям, які чекають наші народи, — це неправильно, це нерозумно, просто аморально. Зараз ситуація така, що в Україні накопичилася достатня кількість людей, які вважають Росію головним ворогом України, справедливо вважають, після того, що зробила Росія з Україною. Це — активні люди, які втратили своїх друзів, своїх близьких на війні. Це — люди, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівництво, що, мовляв, український президент і уряд веде таємні переговори з Путіним, ідуть на якісь поступки. Це — люді, які воювали з російськими солдатами, з російськими бойовиками. Тому вони не допустять зрадницької, на їхню думку, швидкої нормалізації відносин або якісної таємничих угод, у чому вони часто звинувачують українське керівницт

Загострення останнім часом відносин між православними громадами (які хочуть змінити юрисдикцію з МП на КП) та київською митрополією блаженнішого Онуфрія знову поставило на порядок денний питання створення єдиної помісної церкви.

Нешодавно в «Укрінформі» відбулася зустріч активу «За єдину помісну церкву» з релігієзнавцем, доктором філософських наук, провідним науковим співробітником Інституту філософії НАН України Олександром Саганом. У ході зустрічі О. Саган відповів на запитання «Укрінформу».

— Олександре Назаровичу, одна з церковних топ-тем — автокефалія або, більш світською мовою, церковна незалежність від іншого адміністративного центру. Чи повна церковна автокефалія (незалежність) завжди означає наявність свого патріархату?

— Не завжди, якщо йдеться про назву. Бо у Диптиху (певним чином упорядкований список незалежних взаємознаних православних церков, в якому нараховується 14 — за Константинопольською, і 15 — за Московською версією церков), до Грузинського католікоса включно, у нас йдуть всі патріархи, а нижче — архієпископи та митрополити, які очолюють свої національні церкви або ж Синоди. Патріаршество — додатковий ступінь визнання та визначення ваги у православному світі. Кожна православна церква у Диптиху, окрім перших чотирьох (східних) патріархатів, автокефалію яких визнали Всеценські Собори, отримувала так званий Томос (документ) про повну незалежність. Автокефалія також має кілька ступенів, тобто церква також може бути автокефальною та водночас залежною. Залежність роблять через миро. Тобто у всьому іншому церква незалежна, але не може варити своє миро. Це зазначається в Томосі на автокефалію. І деколи Константинополь так і робив, щоб прив'язати до себе церкву певними можливостями та впливом. Ну, не дав Константинополь миро, все церковне життя припиняється. Але були випадки, як, наприклад, з Румунською церквою, коли румуни після отримання такої урізаної автокефалії демонстративно вже через тиждень почали варити миро у себе в Бухарестському кафедральному соборі. І Константинополь це ковтнув — не одразу, але через кілька років вимушений був таки погодити повну автокефалію. Як правило, надавання патріаршого статусу певній православній церкві — це визнання її особливого значення для Всеценського православ'я. Але інколи це — і відновлення історичної справедливості. Наприклад, у 1945 році Болгарська церква нарешті позбулася 73-річної анафеми, яку наклав на неї Константинополь, і вже через три тижні отримала Томос про автокефалію. Але болгари на цьому не зупинилися — у 1953 році на своєму Церковно-народному соборі, в пам'ять про існування у Болгарії двох патріархій, які були знищені під тиском політичних обставин, вони самовільно відновили патріаршество. Константинополь, в силу певних обставин, у 1961 році вимушений був погодитися на це. Тобто статус патріархату теж може бути об'єктом торгу, залежати від тих чи інших умовностей.

— Як пов'язані проблеми єдності церков та отримання визнання (автокефалії) в Україні? І яка черговість вирішення проблеми церковної єдності: спочатку визнання УПЦ КП, ліквідація УПЦ МП та міжцерковний діалог чи навпаки?

— Черговість не має жодного значення, якщо суспільство чітко розуміє, яким чином рухається процес визнання церкви, і що дає цьому суспільству. Єдина помісна православна церква. Он болгари 73 роки були під анафемою, причому вся церква. Проте не здалися і домоглися свого — відновили й автокефалію, і патріархію. Щодо України, тут ситуація — із єдністю вірних та розумінням вірянами і суспільством загалом проблеми — плачевна.

У 2005-2007 роках я, як радник президента В. Ющенка, працював над тим, щоб дати суспільству хоч якусь інформацію щодо помісності, пояснити, для чого це робиться. На

домлення критичною масою вірних і суспільства загалом необхідності досягнення такої єдності. А тоді, як показує наш волонтерський рух, її можливості з'являться, і схеми об'єднання відпрацюються. Головне, щоб цей рух почався і не припиняється.

Проблема в іншому — українці часто хочуть все й одразу, причому — в ідеальному виконанні. УПЦ КП та УАПЦ за 15 років переговорів напрацювали багато ідеальних схем об'єднання, але жодна із них не спрацювала. Коли починають розписувати такі ось ідеальні схеми, я завжди наводжу приклад діяльності М. Грушевського, який теж хотів усе й одразу. Він одразу почав будувати свою утопію — ідеальне суспільство з ідеальними людьми. Без до-мінною ідеології та апарату примусу. Але реалізація цієї ідеї, яка виразилася у його формулу — «об'єднемося без армії та попів», привела до краху незалежної України і на 70 років визначила її соціалістичне

суспільство. Тож, може, й добре, що вони не дають автокефалії. Церква-Матір для Українського православ'я — Константинопольська ПЦ. Київська православна митрополія сім століть була в юрисдикції Царгороду і тільки три століття — у підпорядкуванні Московської церкви. Тому автокефалію ми повинні отримувати із Константинополя. Тим більше, що останній не визнає за Московським патріархатом право вважати Україну своєю «канонічною територією», як про це заявляють московські патріархи.

— Як держава може сприяти тому, щоб Московський патріархат «відпустив» Україну? Чи можливе тут мирне розставання? Як можна «демонтувати» УПЦ МП в Україні?

— До речі, у 90-х роках минулого століття я у своїх статтях часто не включав розширення «МП» при назві нинішньої УПЦ МП. У той час була певна ілюзія, що таким чином, підкреслюючи її українськість, вдається пробудити хоч якісь національні почуття в її прихильників. Пам'таю, як мене на конференціях критикували прихильники. Тож, може, й добре, що вони не дають автокефалії. Церква-Матір для Українського православ'я — Константинопольська ПЦ. Київська православна митрополія сім століть була в юрисдикції Царгороду і тільки три століття — у підпорядкуванні Московської церкви. Тому автокефалію ми повинні отримувати із Константинополя. Тим більше, що останній не визнає за Московським патріархатом право вважати Україну своєю «канонічною територією», як про це заявляють московські патріархи.

— Як можливі аргументи потрібні, якщо це буде зроблено в законний

та канонічний спосіб. Якщо шлях до автокефалії симонія (підкуп, хабар) — це неканонічно. Якщо ж шлях пролягає через роз'яснення людям, формування у них внутрішнього бажання отримати автокефалію — це канонічний спосіб. Є поняття запитаності проблеми у суспільстві. Коли є запит, то всі

законні засоби можуть і повинні працювати. Ми повинні також врахувати, що Константинополь завжди, окрім бажання церкви, хоче бачити бажання суспільства та готовність влади підтримати автокефальні устремлення. Тому вони постійно моніторять ситуацію. Об'єднання зусилів церков і влади (причайдні не протидія останньої) — це важливі складові успіху.

— Якщо Всеценський патріарх визнає автокефалію УПЦ КП, то майже однозначно її надалі не визнаватимуть Російська ПЦ та церкви, які йдуть у фарватері Москви. Чи не буде це вважатися напіввіднанням?

— Якщо УПЦ КП не визнає Москва, це не буде вважатися напіввіднанням. По-перше, за логікою Константинополя він передав Київську митрополію Московській патріархії в управління. Тому Україна не є канонічною територією Московської патріархії. По-друге, Київська митрополія сім століть була в юрисдикції Константинопольської церкви, і саме вона є для нас Церквою-Матір'ю. Зрештою, визнання Константинополя відкриває величезні можливості, які не можуть навіть порівнятися із московськими.

— Що найважче для церковного діалогу? Чи не вибудовує УПЦ КП свій захист від УПЦ МП так, що це розділяє клір, пересічніх віруючих? Окрім зусиль Москви, на розділення працюють і прості священики обох юрисдикцій. Хіба ні? Як ми будемо заліковувати образи та рани, які самі створювали?

— Як б сказав дещо інакше: чому УПЦ КП вибудовує свій захист в умовах, коли треба наступати, а не ставати в захист? Треба послідовно працювати над збільшенням відсотків людей, які знають свою церковну історію. Коли цей відсоток досягне певної критичної маси, то ситуація буде вирішуватися об'єктивним способом, незалежно від того, чи хочуть цього клірики, чи ні. Це буде бажанням вірних, а не верхівки церкви чи чиновників із владних структур. Проблемою всіх Президентів України є та, що вони не бачать, що час конституовання церков згорі минув. Ситуація інша — церкви повинні об'єднуватися знизу. Миряни, братський рух, всі зацікавлені громадські інституції. І коли очільники держави говорять, що слід запросити всіх ієрархів за один стіл і домовлятися, то я не вірю в успіх таких акцій. Так, як вони «домовляються», то так ввічливі люди не розмовляють.

(Закінчення на 7-й стор.)

січень 2007 р., спільними зусиллями із зацікавленою громадськістю, вдалося довести показник відзначеності проблеми та розуміння необхідності помісності православ'я в Україні до 50,5%. Це був замір з вересня 2006 до січня 2007 року. Несприйняття цієї ідеї у суспільстві загалом було 10%, і в самій УПЦ МП несприйняття становило лише 20%. Тобто в УПЦ МП категорично проти помісної церкви був тільки кожен п'ятий віруючий. Суспільство поступово почало сприймати ідею, підтримувати її. Причому це сприйняття було не лише як теоретичне розміркування, а й усвідомлення її як складової незалежності.

Олександр САГАН, професор, релігієзнавець:

МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ ДОБРОВІЛЬНО УКРАЇНУ НЕ «ВІДПУСТИТЬ»

залежності держави (наприклад, після проголошення незалежності України ні в кого не викликало сумнівів у необхідності розділення людей сприйняти нові реалії. Ми он майже два роки вже воюємо із московськими «відпушниками», а люди ще тримаються за Московський патріархат. Ім треба пояснити проблему, розказати історію їхньої церкви, наразі перекручено і перевріхано московськими міфотворцями. А тоді вже очікувати від них якихось кроків.

— Раніше пастві УПЦ МП малювали такий шлях автокефалії: поступовий розвиток церкви, нарощування суспільної згоди щодо автокефалії, а потім — подарунок від Москви у вигляді відпушнікої грамоти. Чи ви вірили, що Москва зробить УПЦ МП такий подарунок? І якою ви бачите формулу помісності для України?

— Ще в 1990-х роках з'явилися публікації, в яких стверджувалося, що надання автокефалії з Москви може завжди поховати перспективи Української православної церкви — як церкви, яка матиме визнання у Всеценському православ'ї. У 1970 р. Московський патріархат це вже зробив зі своєю Американською мітropolією. Цю автокефалію Американської ПЦ Константинополь не визнав. Він вважає (на основі канонів), що тільки Вселенська патріархія може надавати автокефальний статус православним церквам, які розсіяні у діаспорі. Абсолютні майже всі церкви відповідають цим канонам.

Від часу Всеценських соборів це так і було — всі церкви в Диптиху із 5 до 14 місяця (за поодиноким винятком Кіпру) отримували Томос із Константинополя. Нині московські сателіти почали визнавати Американську ПЦ. Вона 15-та в Диптиху. Втім, Константинополь її там не бачить. І важко уявити той компроміс, який зумується Вселенським патріархом побачити там цю церкву. Тож УПЦ МП може отримати автокефалію від Москви. І це назавжди прив'яже Україну до Москви.

ники і клірики УПЦ МП — для них розширення «МП» було ознакою певної гордості. Трохи згодом була придумана її ознака цієї гордості — абсурдне із канонічної точки зору означення «каноніческе» (бо якщо «не каноніческе» — то які ж тоді «православні»?). Представники Києво-Печерської лаври логічно аргументували свою позицію — УПЦ МП не має автокефального статусу. А тому вказування її належності певному церковному центрі є обов'язковим. Наприклад, Київська митрополія була від Константинопольському, і у Московському патріархатах, а тому треба завжди це вказувати. А от зараз ситуація змінилася навпаки — сварятися за те, що я пишу «МП». Воно у своєму Статуті це розширення не вказали. Я ж апелюю до тих же канонів, які були «правильними» у 90-х роках минулого століття, і от вже «не працюють» зараз. Зрештою, а що написано у Статуті Московської патріархії? — УПЦ МП. То чого соромитися? Хочете існувати в структурі Московської патріархії — та хто ж заборонить? Але не соромтеся. Інше питання — не треба диктувати всій країні, як вона має жити, з ким об'єднуватися/роз'єднуватися і т. п.

Чи може Московський патріархат «відпустити» Україну? Боюся, що ні. Як казав свого часу В. Путін — «Традиційна конфесія Російської Федерації [православ'я] є ядерний щит Росії — ті складові, які змінюють російську державність, створюють необхідні передумови для забезпечення внутрішньої та зовнішньої безпеки країни». Тому православ'я і «руський мір» — це буде останнім, від чого вони відмовляться в Україні.

Щодо Української держави, то, думаю, вона має дбати не про те, щоб Московський патріархат «відпустив» Україну, а про повернення українців своєї історії, складовою частиною якої є й історія Київської митрополії, про позбутия населення комплексу меншоварствті, про ліквідацію не лише радянської, а й російсько-імперської символіки і т. п. Все і

Ініціатива знизу розставить інші акценти, бо кожен єпископ так чи інше залежний від думки людей, якими він керує. До речі, у Київській митрополії Константинопольського патріархату було право епархії самим обирати собі єпископа, що буде ліквідована за Московського періоду. Оновлення православ'я не відбудеться, якщо миряни не будуть впливати на ситуацію. Візьміть Румунську церкву. Румунський церковно-народний собор збирається щороку. Половина делегатів — звичайні миряни, по двоє людей від епархії. Собор розглядає й економічні, й кадрові питання. Тому Румунська церква на підйомі. У них величезне потужне лобі, румуни присутні на всіх міжнародних богословських конференціях. Вони англомовні та мобільні, вони скрізь. Чому? З'язок церкви з мирянами. Церковно-національний собор у Болгарії. Така ж картина. Причому миряни входять і в Синод. Здається майже неможливим. Чому? Ми маємо вивчати досвід та повертатися до власних традицій.

Відколи сформоване бажання народу України про автокефалію? Йому 100, 300 років? Якщо говорити про це без спекуляцій.

— Вперше ідея про автокефалію Української церкви озвучив Іларіон Київський у «Слові про Закон та Благодать» майже тисячу років тому. Ідея була провідною у багатьох століттях, але нам не пощастило її реалізувати. Україна була розірвана між політичними центрами. В таких випадках ніхто не дозволить мати автокефальну церкву. Тому шансів створити Помісну церкву завжди було мало. Шанси були на початку ХХ століття, якби не пропальна політика М. Грушевського; шанси були в 1991 році, якби тодішній Глава держави Леонід Кравчук був уважніший до цієї проблеми. Тут повинно бути чітке розуміння, що «вінко можливостей» не може бути безкінечно відкритим. Невикористаний шанс може відтерміновувати автокефалію на довгі роки чи навіть століття.

Як саме відбулося об'єднання РПЦ та РПЦЗ?

— Об'єднання у традиційному нашему розумінні (переговори, моделі, зняття анафем, розкаяння і т.п. — все, що нам нав'язує московський патріархат та його представники в Україні) не було. Була одна спільна літургія, яка за версією московської патріархії означала і зняття анафем, і узгодження всіх умов. Після літургії вони всі вийшли і сказали: все, ми об'єдналися. А взаємні анафеми? І анафеми цим богослужінням познімали. Тобто коли дуже хочеться всім — і державі, і церквам, то перешкод немає. Бо що набула Російська ПЦ? Десятки монастирів і об'єктів нерухомості по всьому світу. Що набула держава? Потенціал російської діаспори для реалізації своїх цілей.

— Деколи здається, що єпископат обох юрисдикцій не потрібна єдність. УПЦ КП насоліджується визнанням власного народу, УПЦ МП чекає на московські транши. Нам це здається, чи це так і є? Яка роль вірян УПЦ МП у такому об'єднавчому процесі?

— Підозри такі є. Активної діяльності не провадиться з жодного боку. Є маса можливостей підтримувати ідею помісності. Але ж їм всім нагорі відносно «тепло та затишно». Тому не кожен єпископ та чиновник готовий на зусилля, не кожен інтелектуально здатний на них. І тут треба дивитися правді в очі. Надія — на громадянське суспільство, яке не залишить це питання на забуття. І наявіть маленьки перерви у роботі над ідеєю помісності відкидають її на роки. Адже, я вже про це говорив, уже за кілька років після відходу В. Ющенка в країні мало хто розуміє, про що йдеться, коли говорять про єдину помісну православну церкву. Ідея помісності повинна визрівати безперервно, «обітиратися» у взаємному діалозі, досягати максимально ідеальної форми, ставати внутрішньою потребою. І тоді вона стане надбанням усього суспільства.

Лана САМОХВАЛОВА

ЗА ДВА РОКИ В УКРАЇНІ МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ ВТРАТИВ ДО 70 ПАРАФІЙ

Упродовж двох років в Україні 60-70 парафій Української православної церкви (Московського патріархату) перейшли до УПЦ Київського патріархату. Про це в ефірі Радіо «Свобода» заявив релігіознавець, член підкомітету з питань державної політики у сфері свободи совісті та релігійних організацій комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Віктор Єленський.

За його словами, такі переходи могли бути у зворотний бік. «Очевидно, могло бути. Я просто зараз

точно не можу сказати. Могло таке бути. Але тенденція така: у тих випадках, коли священик поводить себе, скажімо, по-антиукраїнськи на парафії, у таких випадках такі переходи не бувають рідкісними», — зазначив В. Єленський. Депутат застереже тиск з боку влади на парафіян та священиків щодо переходу в той чи інший патріархат.

7 січня цього року в інтерв'ю каналу «Росія-1» патріарх Російської православної церкви Кирил заявив, що «для нього Україна — це те

саме, що й Росія». Він також заявив, що занепокоєністю історіями із захопленнями храмів в Україні. Кирил навів приклад конфлікту між релігійними громадами у селі Птича на Рівненщині, де, як він висловився, «суд виступає за права віруючих нашої церкви, але жодна влада ці права не захищає».

Конфлікт за церкву у селі Птича Дубенського району триває понад рік, відколи переважна більшість жителів села проголосувала за переход під омофор Київського патріар-

хату. Причиною відходу від УПЦ (МП) люди називали поведінку священика, який пошанував російського патріарха Кирила і молився за мобілізованих в АТО як за подорожніх, а не як за військових.

Упродовж року тривали суди. УПЦ (МП) виграла апеляційний суд у суперечці за приміщення, оскільки в статуті релігійної громади вказано, що в разі ліквідації громади споруда церкви залишається єпархії. Люди кажуть, що не знали про цей пункт статуту...

Це дуже символічно, що із вченням Фетхуллаха Гюлена я ознайомився саме завдяки нашим «світличкам». Професор Тимофій Рибак у 2009 році запросив мене до Івано-Франківська. Там під час наукової конференції я і познайомився зі своїми новими турецькими друзями, які представляли платформу «Діалог Евразія». А вже від них почув про відомого турецького філософа. Відтоді жадібно прочитував кожну нову статтю про нього. Цікаво, що про цього видатного мусульманіна з пістетом писали і християни. Наприклад: «Минулого року я читав лекції в Урфі і Газіантепе, містах Східної Туреччини, і, повертаючись в Рим, був запрошені виступити в Стамбулі перед групою молодих людей, яких об'єднав рух Гюлена.

Прибувши на місце, я, на превеликий мій подив, зіткнувся з великою групою чисельністю в 4000 осіб. Розмовляючи з ними, я виявив, що вони є представниками різних верств стамбульської молоді. Частина з них — студенти інженерного, медичного і комп'ютерного факультетів різних університетів. Інші — працююча молодь. Це були часливі і повні ентузіазму молоді люди, які зібралися заради святкування дня народження свого Пророка Мухаммада. Знаменно їх те, що мене, католицького священика, було запрошено для виступу на тему: «Пророки: благословення для людства». Того ж вечора, я і під час баґатьох інших заходів, я відчув і зрозумів, що коли Фетхуллах Гюлен і його рух зможуть приступить такі великі групи людей бажання хвалити Бога і дякувати йому, а також жити з почуттям любові і поваги до інших людей, то цей рух треба задіяти в будь-якій духовній організації, що пояснює духовні цінності...

Томас Мішель, Товариство Ісуса, Рим 25 травня 2004 року».

Там же католицький священик наголошує, що Фетхуллах Гюлен детально пояснює поняття «джихад» і чітко дає зрозуміти, що істин-

Критерий настоящей веры — это приверженность к теме сохранения человеческой жизни

Мне сложно выразить словами ту горечь, которая меня охватывает перед кошмарной жестокостью, практикуемой так называемым ИГИЛ и схожими террористическими группами. Я разделяю глубокую горечь полутора миллиардов мусульман при виде попыток этих групп одеть свои теракты в одежду религии. Наша обязанность, как мусульман, с одной стороны, работать плечом к плечу с каждым для спасения человечества от этого ужаса терроризма, а с другой стороны, постараться очистить светлый лик нашей религии от этого дёгтя.

Кто-то может претендовать на формальную идентичность при помощи ряда слов и символов. Но измерить действительность искренности этой самопровозглашенной идентичности можно исключительно через приверженность ее базовым ценностям. Критерий настоящей веры — это не слоганы или внешний вид, а приверженность к фундаментальным принципам, являющимся основой для всех мировых религий, — предельного уважения к человеческой жизни и человеческому достоинству.

Мусульмане должны без всяких оговорок и условий отвергнуть тоталитарную идеологию, которую пытаются распространять террористы; мы также должны поощрять в противовес этому плюралистическое мышление, которое считает многообразие богатством. Наша принадлежность к человечеству идет прежде этнической, национальной или религиозной идентичности, поэтому как раз коллективноечество получает основной вред от таких варварских актов. Граждане Франции, которые погибли в Париже, в очередной раз напомнили как мусульманским богословам, так и простым мусульманам о том, что нужно беззсловным образом отвергать и проклинать подобные кровожадные нападения, которые совершаются во имя нашей религии. Однако в этой связи только проклятий и отстранения недостаточно. Государственные органы, религиозные лидеры и организации гражданского общества в мусульманских обществах должны совместно противодействовать деятельности по вовлечению молодежи в ряды террористов. Необходимо усилиями всего общества разрабатывать проекты,нейтрализующие все факторы, способствующие вербовке террористами новых сторонников.

Нам необходимо работать вместе с социумом для создания инфраструктуры, которая, посредством раннего обнаружения группы риска, удерживала бы молодежь от поиска опасных приключений, а также содействовала бы семьям посредством консультативной и иной помощи. Мы должны продвигать проактивное, позитивное взаимо-

и заняться самокритикой. Не создали ли наши скрытые склонности к деспотии, физическое насилие в обществе, пренебрежение молодежью и недостатки в образовании среду для того, чтобы группи с тоталитарным сознанием могли вербовать себе сторонников? Не создали ли мы почву для того, чтобы люди, оставшиеся в пустоте, отчаялись і начали іскати альтернативу вследствие нашей неспособности обеспечить основные права и свободы человека, верховенство права и плюралистическое мышление?

Фетхуллах ГЮЛЕН

«МЫ, МУСУЛЬМАНЕ, ДОЛЖНЫ КРИТИЧЕСКИ ПЕРЕСМОТРЕТЬ НАШЕ ПОНЯТИЕ ИСЛАМА...»

Недостаточно просто проклясть террор

Недавняя трагедия, произошедшая в Париже, в очередной раз напомнила как мусульманским богословам, так и простым мусульманам о том, что нужно беззсловным образом отвергать и проклинать подобные кровожадные нападения, которые совершаются во имя нашей религии. Однако в этой связи только проклятий и отстранения недостаточно. Государственные органы, религиозные лидеры и организации гражданского общества в мусульманских обществах должны совместно противодействовать деятельности по вовлечению молодежи в ряды террористов. Необходимо интеллектуальное исследование на предмет подтверждения настоящего учения Корана и традиций Пророка, к чому так стремились наши праведные предшественники.

Необходимо маргинализировать радикальные интерпретации религии. Необходимо маргинализировать те вырванные из контекста прочтения наших религиозных источников, которые эксплуатируются для служения извращенным идеологиям. Мусульманские богословы, мыслители и интеллектуалы должны продвигать холицеский подход к религии, а также должны суметь заново проанализировать те юридические нормы, которые были выработаны во времена Средневековья, когда политическая идентич-

ность преимущественно соответствовала религиозной и шла непрерывные вооруженные конфликты. Наличие определенных базовых убеждений отличается от догматизма. Возможно и совершенно необходимо відродити приверженность своєї мысли, которая однажды привела ісламський мир к возрождению, оставаясь при этом верними духу релігії. Толькі в подобній атмосфері мусульмане могут эффективно боротися з грубостю та насильственным екстремізмом.

Не столкновение цивилизаций, а столкновение человечества и варварства

С великим прискорилем наблю-

даю, как после недавних событий отдельными людьми вновь на повестку дня вносятся тезис о столкновении цивилизаций. Не знаю, відмігали ли авторы этого тезиса її надруковала газета «Le Monde». Вважаю, що з роздумами Фетхуллаха Гюлена варто ознайомитись не лише мусульманам, а й усім християнам України.

Сергей ЛАЩЕНКО

История показывает, что следом за подобными трагедиями возникает чрезмерная реакция. Антимусульманские и антирелигиозные действия с государственными органами тех стран, гражданами которых они являются, и должны вносить свой вклад в разработку политических мер, способствующих интеграции мусульман в принимающее общество.

Будучи мусульманами, мы должны пользоваться случаем, критически оценить наше понимание ислама и религиозную практику в свете потребностей и условий нашей эпохи. Это не означает отход от накопленного богатства исламской традиции, а скорее интеллектуальное исследование на предмет подтверждения настоящего учения Корана и традиций Пророка, к чому так стремились наши праведные предшественники.

Необходимо маргинализировать радикальные интерпретации религии

Необходимо маргинализировать те вырванные из контекста прочтения наших религиозных источников, которые эксплуатируются для служения извращенным идеологиям. Мусульманские богословы, мыслители и интеллектуалы должны продвигать холицеский подход к религии, а также должны суметь заново проанализировать те юридические нормы, которые были выработаны во времена Средневековья, когда политическая идентич-

<http://www.lemonde.fr/>

Профессор Тимофій Рибак (крайній ліворуч) з турецькими друзями

ЖИВИЙ У ПАМ'ЯТІ...

РІК БЕЗ ДАНИЛА КОНОНЕНКА

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.

Він і сам горнувся до ширих, правдивих і добropорядних. Не можу забути нашу поїздку 2005 року в Київ, де нам вручали премію імені Олекси Гірника. Березень видається сніжний і морозний, вулицями гуляла хуртовина. Я давнєнько не був у Києві, і Данило Андрійович розповідав—показував зміни, а коли зайдли в Спілку письменників, знайомив з присутніми там літераторами. З ним ручкались, по-дружньому обімали. Така ж «процедура» і після вручення премії. І

тут я помітив, як він одному поетові не подав руки, не захотів навіть з ним говорити. Вже в поїзді пояснив: «Непорядна людина. Лицемі!». Цим все було сказано.

Подарував йому Бог і таку рису вдачі, що привертає до себе людей, як дотепність, тонке почуття і відчуття гумору. Вручаючи мені 1995 року письменницький квиток, жартував: «Бажаю стати великим!». Ні знаменитим, ні великом я, звісно, не став. Та пішаються тим, що він — мій земляк і, більше того, брат по духу. Такий, яким був для нього Василь Симоненко, про що зізнавався в одніменному вірші:

*Я не люблю затишия.
Ta як охопить серце супокій
I сум за полем душу враз
прониже, —
Я йду до моря
наслухать прибій.
Воно величне у красі своїй
Мені назустріч
солено так діши,
I, ніби чайок, кораблі колище,
Я розумію: тут неспокій мій.
Ця синь безмежна,
мов небесна вись,
Зигзаги хвиль, мов спалах
бліскавиці,
I полинево-терпкуватий бриз
Мені ночами
довго будуть сниться.
Bo в шумовинні моря,
як колись,
Я чую шелест
стиглої пшениці.*

Син села і черкаських степів, прагнув вирватися із сімферопольської багатоповерхівки. Жалівся: «Завидую вам: живете в селі. А я задихаюсь у чотирьох блокових стінах. Хіба з балкона відчуєштишу степу, його задуму?». Зате яку радість випромінювали, коли після відвідин рідного краю оповідав про Кам'янку, про річку свого ді-

тингства Тяжмин. Певне, після таких відвідин і народжувались такі перлинні лірики: «Село мое», «І все-таки скучаю за селом...», «Вишневий вітер», «У Кам'янці», «На весняному березі», «Степовики мої, сільчани» та інші. А сонет «Біля моря» кожного візьме за душу, хто пізнав терпкий подих полів:

Я — степовик.

*Я не люблю затишия.
Ta як охопить серце супокій
I сум за полем душу враз
прониже, —*

*Я йду до моря
наслухать прибій.
Воно величне у красі своїй
Мені назустріч
солено так діши,*

*I, ніби чайок, кораблі колище,
Я розумію: тут неспокій мій.
Ця синь безмежна,
мов небесна вись,*

*Зигзаги хвиль, мов спалах
бліскавиці,
I полинево-терпкуватий бриз
Мені ночами
довго будуть сниться.
Bo в шумовинні моря,*

*як колись,
Я чую шелест
стиглої пшениці.*

Перша поетична книжка Данила Кононенка мала промовисту назву — «Джерело». Воно, джерело, — один із старшокласниць Ольга Шуракова, учениця 11-А класу, обрава тему дослідницької роботи «Поетичні барви слова — як оригінальна і художня досконалість Данила Кононенка». У 2006 році захищила роботу на засіданні Малої академії наук том-земляком. На сторінках дитячої газети «Джерельце», шеф-редактором якої був Данило Андрійович, почали регулярно з'являтися шкільні замітки членів клубу «Юній журналіст». Одна із старшокласниць Ольга Шуракова, учениця 11-А класу, обрава тему дослідницької роботи «Поетичні барви слова — як оригінальна і художня досконалість Данила Кононенка». У 2006 році захищила роботу на засіданні Малої академії наук

у видавництві «Доля». З його легкої руки у вересні 2012 року стала членом Національної спілки письменників України.

Данило Кононенко — талановитий український поет, який творив літературу високо, чесну, визнану читачем. Його вірші ясні, прозорі, сповнені життєвої правдивості, простоті, широті, переживань, роздумів про життя. У поетичних рядках розлито паохиці степових квітів, і сьогодні в них дзвенить пісня жайворонка, пломеніють маки...

ЯК НАРОДЖУЄТЬСЯ СВІТАНОК (екскіз)

Д. А. Кононенку, поету

Край неба починає світітати. Перші промені несміливо торкаються сонній землі. Кущі й дерева струшують вітами з себе нічну прохолоду. І летять-кружляють у вранішньому танку ніжні біло- рожеві пелюстки груші- дички. Вони встеляють землю м'якою запашною ковдрою. Узлісся вдихає на повні груди весняний аромат, на- поєній ранковою свіжістю незайманої краси роздолля. Тінь ночі тане, безшумно сповзає із старезних велетів- дубів і ховається в густій соковитій зелені трави, на якій виблискують коштовні краплини порцеляні, що спраглими вустами п'ють сонячні струмочки перших променів. Вітер поволі гой- дає шовкову траву, перешпітую- ся з кущами колючого терну й білимі віночками красуні- калини вклоняється тендітній, стрункій, із зеленими сережками березі, вітається з кучерявим парубком- кленом. І, стрімко піднявшись угору, тоне в безодні синього неба. Враніше небо міниться, грає веселковими барвами...

Народжується світанок.

Віра ПАЛЬХОА,

член Національної спілки

письменників України, учитель

української мови та літератури

м. Керч

ПРОВІДНА ЗОРЯ КРИМУ

Була весна. Сонце граво променями ніжний теплий ноктурн. Чорне море кидало на берег білі буруни кучерявих хвиль. Вітер пестив дбайливою рукою тендітні яскраві квіти, зелені кущі й дерева:

*«Земле моя кримська,
Ласко материнська,
Сонячний південний краю мій.
Степові простори,
Зелені гори,
Моря нестихаючий прибій»,* — спливли у пам'яті поетичні рядки талановитого відомого українського поета-кримчанина, задушевного лірика — Данила Кононенка.

Він був для мене чимось далеким і недосяжним. Але ж так хотілося познайомитися з поетом! І ось у 2006 році така нагода випала. Я у Сімферополі. Вирішила зайти в редакцію газети «Кримська світлиця». Швидко знайшла у місті базу-готель МДЦ «Артек». Піднялась по сходах. Непрішуче відчинила двері з табличкою — «Кримська світлиця». Це була простора кімната, де стояли кілька столів, книжкові шафи. Тут панувала творча атмосфера.

Чоловік, який стояв посеред кабінету,уважно по- дивився на мене. Привітна усмішка приемно осяяла його обличчя. Ось так ми познайомились. Коротко розказала про себе: родом з Луганщини, закінчила Східноукраїнський університет — Луганський педагогічний інститут ім. Т. Шевченка, філологічний факультет, працюю учителем української мови та літератури в ліцеї мистецтв м. Керч, велика шанувальниця поетичного слова Данила Кононенка і навіть сама пробує писати вірші.

Після цієї зустрічі у нас зав'язалася творча дружба. Данило Андрійович став не лише для мене, а й для моїх учнів учителем і наставником. Ми листувалися з нашим пое-

учнів навчальних закладів (МАН) у м. Сімферополь у секції «Література із відомими письменниками». Стала дійсним членом МАН.

Я вдячна долі, що особисто знала Данила Андрійовича Кононенка, митця високої Поезії. Саме він був редактором моєї першої збірочки «Музика долі», що вийшла в 2010 році у сімферопольському видавництві «Доля», до якої ще й написав післямову «Вчителька, яка не тільки вчить, а й пише вірші». Данило Андрійович також редактував і другу збірку поезій «Осені хода», що вийшла в 2014 році

у видавництві «Доля». З його легкої руки у вересні 2012 року стала членом Національної спілки письменників України.

Данило Кононенко — талановитий український поет, який творив літературу високо, чесну, визнану читачем. Його вірші ясні, прозорі, сповнені життєвої правдивості, простоті, широті, переживань, роздумів про життя. У поетичних рядках розлито паохиці степових квітів, і сьогодні в них дзвенить пісня жайворонка, пломеніють маки...

Народжується світанок.

Віра ПАЛЬХОА,

член Національної спілки

письменників України, учитель

української мови та літератури

м. Керч

уперечностями. Здавалося, він не писав своїх віршів, а вони самі писалися, вихлюючись готовими з неспокійного серця — такі були ширі, людяні і правдиві, здатні сколихнути твою душу. Вірші про Україну — це найвища його тривога. Хто хоче впевнитися у цьому, нехай прочитає поезії «Слово до кримських українців», «Вік Україні люби», «Рідна мова»... Про полум'яну любов поета до матері Вітчизни може говорити такий факт. Як свідчить донька поета, перед смертю він зблено мовив: «Бідна моя Україна...». Це — не випадкові й не марні слова.

До кінця свого життя він зберіг свіжість світосприймання, незатмариені враження, тонку спостережливість, гострий, проникливий розум і невимушений, природний плин віршованого слова. У нього вишневий вітер може жбурляти в обличчя пелюстки, цілавати дівчат, клен жовтавий спинистися посеред узлісся, пісня пахнути м'ятою духмяною і не прим'ятою, жайвір яблуком винснити, падати і не впасти тощо. Дивом дивуєшся, як багато можна сказати, коли так віртуозно володіш поетичним ремеслом.

Я далекий від того, аби обожнювати Данила Кононенка, тим паче, створювати йому ореол великомученика. Він був надто земним, надзвичайно талановитою, цільною і вольовою натурою. У нього є чого повчитися: і людяності, і художньої майстерності, і непохитності у борні за нашу Долю і Волю. Повторюєш: як і багатьо, мені його завжди не вистачатиме...

Василь ЛАТАНСЬКИЙ,
письменник

с. Пруди в Криму

«КОЛИ ЧИТАШ ПОЕЗІЮ КОНОНЕНКА, ТО НІБІ КРИЛА В ТЕБЕ ВИРОСТАЮТЬ...»

Доброго дня, любе «Джерельце»!

Мене звуть Емілія Кривошлікова,

мені 16 років, я вчуся в 10-А класі

ліцею мистецтв, живу в місті-герої

— Керчі. Зараз пишу дослідницьку

роботу про Данила Андрійовича

Кононенка «Провідна зоря Криму».

Хочу дослідити поетичну творчість

кримського поета, з'ясувати

особливості його художньої май

стерності та оригінальність поетич

ного слова. Данило Андрійович —

один з когорт талановитих поетів

Криму. Його вірші сповнені задуш

вності, тепла, сонячної любові.

Коли читаєш поезію Д. Кононен

ка, то ніби крила в тебе виростають,

хочеться підніматися високо-високо:

*Земле моя кримська,
Ласко материнська,
Сонячний південний краю мій.
Степові простори,
Зелені гори,
Моря нестихаючий прибій.*

(Д. Кононенко, «Кримська земле»)

На мене добре враження одразу справив заступник начальника ЦНДІ з виховної роботи капітан 1-го рангу Бадах Юрій Гордійович. Крупної статури, гарні вуса, — зовні Юрій Гордійович був схожий на справжнього козака, героя історичних українських легенд.

Він уважно ставився до кожного працівника, знати їхні потреби і схильності, допомагав їм у будь-якій життєвій ситуації та в службових проблемах.

Я згадав, що на 3-му з'їзді Спілки офіцерів України в актовій залі Будинку офіцерів Київського гарнізону саме цей морський офіцер запропонував мою кандидатуру для обрання мене головою Спілки офіцерів, хоча я його і не знав. Таким був Юрій Гордійович...

Після нашого знайомства Іван Федорович запропонував подивитися мій робочий кабінет, який знаходився поруч з його кабінетом. Це була простора світла кімната з квітами на підвіконнях. Кабінет мені сподобався, він був добре пристосований для проведення робочих нарад.

Не зволяючи, я приступив до виконання своїх обов'язків заступника з наукової роботи начальника ЦНДІ МОУ. Ця посада давала мені можливість безпосередньо вплинути на процеси розбудови Збройних Сил України на науковій основі, осільки для мене вже стали очевидними прорахунки в оборонному будівництві, зроблені за останні два роки.

Наступного дня генерал-майор Лосев провів загальні збори працівників інституту, де відремонтував колективу свого нового заступника з наукової роботи.

Я коротенько розповів свою біографію, про свої наукові здобутки, відповів на запитання і запросив начальників наукових управлінь до себе в кабінет на нараду.

На час моєго призначення інститут налічував 360 осіб списочного складу, у тому числі в інституті працювало 3 доктори наук і 42 кандидати наук.

Інститут у своєму складі налічував п'ять наукових управлінь і декілька окремих наукових лабораторій, мав свій обчислювальний центр, друкарню, бібліотеку, санітарну частину, автомобільний гараж, де було декілька машин, і взвод обслуговування життєдіяльності інституту.

Найголовнішим було те, що інститут мав успішне минуле як солідний науково-дослідний колектив зі своїми науковими здобутками і традиціями, що давало підстави

сподіватися на подальшу творчу успішну роботу над проблемами оборонного будівництва України.

До мене на нараду прибули начальники наукових управлінь, окремих відділів і лабораторій. Серед них були полковник Григорій Пилипович, полковник Віктор Шелест, полковник Олексій Загорка, які стали моєю надійною опорою в науковій роботі.

З особливим теплом я згадую про справжнього науковця високого рівня, принципового і вимогливого товариша, тоді ще кандидата тех-

**Віталій
ЛАЗОРКІН**

льота, чим показали свою повну бойову неспроможність.

Тому для виправлення ситуації, що склалася на осінь 1993 року, я поставив завдання полковнику Григорію Пилиповичу і полковнику Олексію Загорці розробити відповідні зміни до організаційно-штатної структури інституту з метою відновлення наукового управління ВПС і наукового управління військ ППО як окремих наукових управлінь.

Крім того, я поставив завдання начальникам усіх наукових підрозділів сконтактуватися з відповідними командувачами видів і родів військ Збройних Сил та стати їхніми позаштатними науковими консультантами і разом з ними готувати необхідні науково обґрунтовані рішення.

З боку начальника ЦНДІ генерал-майора Лосєва Івана

дач Київського вищого військово-морського училища.

Заступником з матеріально-технічного забезпечення був підполковник Скрипник Олександр Дмитрович, комунікаційний і ліловий офіцер. До свого призначення в інститут Олег Дмитрович був старшим офіцером речової служби Київського військового округу.

Мені в керуванні життєдіяльністю інституту добре допомагали і Юрій Гордійович, і Олександр Дмитрович. Усі питання, які виникали, вони вирішували невідкладно й якісно, а проблем, що підкидала нам економічна ситуація в країні, ставало все більше.

Так, наприклад, під час подання поточних документів мені на підпис начальник стрійового відділу доповів, що працівники бібліотеки інституту зібралися звільнитися з роботи через велику зайнятість, відносно невелику заробітну плату і проблеми з купівлею продуктів для родин.

Справа у тому, що ці пра-

ганізував роботу пункту роздачі привезеної продукції птахофабрики по підрозділах інституту для уникнення скupлення людей та з дотриманням усіх правил санітарної гігієни.

А ще приємніше було спостерігати за радісними очима цивільних працівників інституту, які на декілька днів зможуть тепер забезпечити членам своїх родин смачні страви. Такі операції мір регулярно практикували за потребою працівників.

Наступного дня мій заступник з виховної роботи, капітан 1-го рангу Юрій Бадах, доповів мені про позитивні зміни у настроях в колективі і серед цивільних працівників інституту, і серед військових науковців, які на собі відчули реальну турботу свого керівництва.

Якось Юрій Гордійович заїшов до мене в кабінет і розповів, що в інституті була заведена практика притримувати у часі присвоєння чергових військових звань, що негативно впливало на настрій і ефективність робо-

тів розійшлися кожен у своїх справах.

Офіцер проходив повз великий магазин у центрі Києва, як побачив, що двоє міліціонерів пристають до його знайомої дівчини, яка намагається позбутися їхньої компанії. Він зупинився і наказав міліціонерам припинити дошкуляти дівчині, що він її знає і проведе її.

Та міліціонери розлютилися і почали атакувати офіцера, який з легкістю їх подолав. Але тут підскочили ще декілька міліціонерів, які оточили його, і в цей момент, як на зло, поруч проходив військовий патруль і побачив штовханину офіцера з міліціонерами.

Міліціонери в усьому звинуватили офіцера — і в нараді на них, і в порушенні громадського порядку, а тут ще й додався запах алкоголь... Патруль забрав офіцера до комендатури, і він потрапив у список затриманих у цей день на доповідь військовому коменданту Київського гарнізону від чергового по комендатури.

Військовий комендант Київського гарнізону без заживих з'ясувань направив представлення про затримання офіцера до начальника ЦНДІ генерал-майора Лосєва, який суверою покарав його за порушення громадського порядку та вживання алкогольних напоїв.

Інших дисциплінарних стягнень у офіцера не було за всю його військову службу, він як науковець був на добром рахунку, писав кандидатську дисертацію, тож підстав не вірити йому в мене не було.

Після цієї розмови з офіцером я викликав капітана 1-го рангу Бадаха і його безпосереднього начальника. Порадивши утром, ми дійшли згоди, що наступного тижня мені безпосередній начальник офіцера подає рапорт про його заохочення, після чого я зімінаю стягнення.

Виявилося, що лише один офіцер заслугував на затримку через свою побутову поведінку, бо колись був затриманий патрулем у нетверезому стані на вулиці.

Я викликав до себе безпосереднього начальника цього офіцера, і він мені надав вичерпну інформацію про те, що ця людина є принциповою і вимогливим до себе офіцером, добрим фахівцем, всю роботу виконує вчасно і з доброю якістю. Та, на жаль, такий прикрайний випадок із затриманням його військовим патрулем був, за що його було покарано.

Тоді я викликав на бесіду самого винуватця цієї історії.

Це дійсно був привітний, стрункий, спортивної статури, добре фізично розвинutий і підтягнутий офіцер, який своєю зовнішністю викликав до себе певну симпатію. Я запитав у нього про наукові дослідження, що він веде, та які в нього плані на майбутнє.

Офіцер чітко доповів суть досліджень, що він проводить, і про очікувані результати. Щодо планів — служити далі в колективі інституту.

Тоді я спітав, за який такий прикрай випадок його покарали. У відповідь він мені розповів цілу детективну історію, яка з ним стала.

Він запевнив, що не дружить з алкогolem, бо займається спортом, а у той прикрай вечір після роботи його запросив колега до бару підняття келих з приводу його дня народження, від чого він не відмовився. Вони разом з іншими друзями привітали іменинника і випили декілька келихів за його здоров'я.

(Продовження буде)

**Генерал-полковник
Лопата Анатолій Васильович**

**Доктор військових наук,
професор, полковник
ЗАГОРКА
Олексій Миколайович**

«Кримська світлиця» публікує газетний варіант книги полковника Віталія Лазоркіна, одного із засновників Збройних Сил України і Спілки офіцерів України, про історію творення Українського війська, і звертається із закликом до видавців та потенційних спонсорів підтримати видання повної версії книги. Звертатися з пропозиціями можна на електронну адресу редакції — kr_svit@meta.ua, або автора — vlazorkin@ukr.net.

Заклики до повного переходу на російські матеріали та комплектуючі під час виробництва військової продукції лунають з Кремля ще з ельцинських часів. Але особливо гостро проблема постала після операції російських військ у Криму, який Росія анексувала в Україні у 2014 році. Не випадково зустріч президента Росії Володимира Путіна 10 квітня 2014 року з директорами провідних підприємств російського військово-промислового комплексу так прямо і називали: «Нарада щодо імпортозаміщення у зв'язку із загрозою припинення постачань з України продукції для низки галузей російської промисловості». При цьому сам Путін спочатку тримався оптимістично. Не отримавши ще відповіді на свої запитання: на яких російських підприємствах можна буде розгорнути власне виробництво і у скільки все це обійтеться, Путін сказав, що у нього «немає сумнівів у тому, що ми це зробимо» і що все це «піде на користь російської промисловості та економіці: будемо вкладати кошти в розвиток власного виробництва».

Очевидно, ця впевненість ґрутувалася на запевненнях російського міністра промисловості і торгівлі Дениса Мантурова, який за день до того на нараді Путіна з членами російського уряду доповів, що в його відомстві вже «привели досить глибокий аналіз і «дійшли висновку, що серйозної залежності у Росії щодо постачання товарів з України немає».

Але в міру усвідомлення всієї глибини й ваги проблеми помітно змінювалася і тональність промов першої особи держави. І вже в квітні 2015 року на засіданні Військово-промислової комісії Росії Володимир Путін визнав, що «заміщення імпортних постачань в оборонній промисловості – це серйозний виклик».

Поступово почали з'являтися і реальні дані про масштаби проблеми. Так, в одній з промов віцепрем'єр Росії Дмитро Рогозін повідомив, що вузли і комплектуючі з країн НАТО і ЄС застосовуються в 640 зразках російської військової техніки, в основному в радіоелектроніці й оптиці. З них «571 зразок ми повинні будемо замінити до 2018 року». Заступник міністра оборони Росії Юрій Борисов, який відповідає за військово-технічне забезпечення Збройних Сил Росії, 16 липня 2015 року в доповіді Володимиру Путіну навів дещо інші цифри. За його словами, до 2025 року «заплановано для імпортозаміщення 826 зразків озброєнь і військової техніки». Інші джерела доповнюють, що заміщення комплектуючих тільки лише з країн НАТО та ЄС має торкнутися не менш, ніж 800 зразків озброєння і спецтехніки. А всього йдеться не менш ніж «про десяток тисяч конкретних виробів». При цьому через рік після того, як поставили таке завдання, імпортозаміщення (повний цикл виробництва) щодо комплектуючих виробів з країн НАТО та ЄС виконано лише щодо семи зразків із 127 запланованих.

Росія без України... без титану?

Найгострішою і навіть критичною виявилася залежність російського військово-промислового комплексу від українських підприємств у ракетно-космічній, авіаційній і кораблебудівній галузях. Мені доводилося в деталях розбирати це питання («На українській ракетній «голці», «Російським вертолітам без України ніяк», «Севастополь – російський, «Варяг» – китайський», «Розлучення по-військовому»).

Нагадаю, що «українське походження» має ракетний комплекс РС-20 (Р-36М, який за класифікацією НАТО називається SS-18 «Сатана»), розроблений в дніпропетровському конструкторському бюро «Південне» і виробляється в Дніпропетровську на «Південмаш». Системи управління до нього розроблені на харківському науково-виробничому об'єднанні «Електроприлад» (нині ПАТ «Хартрон»). Той же «Хартрон» – розробник та постачальник систем управління міжконтинентальної балістичної ракети УР-100Н і її шахтної установки, систем управління космічних ракет «Енергія», «Дніпро», «Стріла», «Рокот», «Циклон», «Циклон-4», розгінного блоку «Бриз-КМ», цілій низки інших космічних апаратів і супутників. Ракети-носії «Зеніт» для російської космічної галузі взагалі виробляють лише «Південмаш». Ще до цього «ракетного списку» можна додати, що система прицілювання для ракетного стратегічного комплексу «Тополь-М» розроблена на київському заводі

– основний виробник різноманітних авіаційних допоміжних двигунів: для подачі повітря, живлення електроенергією бортової мережі, обігріву салонів, запуску основних двигунів. Не все так просто й у галузі авіаційних озброєнь: саме київський завод «Арсенал» виробляв інфрачервоні (теплові) голівки самонаведення для російських ракет близького бою класу «повітря-повітря» Р-73, які є штатним боєприпасом основних російських бойових літаків: MiG-29, Su-27, MiG-31, Su-30, Su-34, Su-25 та ін.

У вже згаданій вище доповіді Юрій Борисов повідомив, що за перше півріччя 2015 року було заміщено комплектуючих виробів українського виробництва у 57 зразках зі 102 запланованих. Усього ж, за словами віце-прем'єра і голови колегії Військово-промислової комісії Росії Дмитра Рогозіна, необхідно замістити 186 зразків озброєння і спецтехніки з України, а це близько однієї тисячі різних позицій. Найскладнішими для заміщення, за його словами, є «газогенератори, силові машини для низки кораблів

плектуючі, блок приладів управління (БПУ), виробляє науково-виробниче об'єднання «Київський завод автоматики імені Петровського», і його просто так, за наказом, не заміниш. До речі, завдання заміни українських БПУ російськими ставили ще на початку 2000-х років перед найстарішим розробником морських озброєнь «Гідроприлад» (нині це ВАТ «Концерн «Морська підводна зброя» – Гідроприлад»). Але зараз раптом з'ясувалося, що завдання так і не вирішено. Якщо ж зайдти на сайт Київського заводу автоматики, то можна дізнатися, що він робив багато важливого для російських систем морського озброєння. Наприклад, комплекс апаратури управління К-10 «Шквал», очевидно, для одноїменної «швидкісної підводної ракети». Там роблять і комплекси апаратури керування, і прилади курсу для низки торпед – противікових, протикорабельних і универсальних, автопілоти для авіаційних противікових ракет, кермові машинки (теж для торпед).

Але чи не «найпікантніше», що

як повідомив того дня заступник міністра оборони Росії Юрій Борисов, Калінінградський суднобудівний завод «Янтар» зірвав у 2014 році термін постачань першого в серії сторожового корабля проекту 11356 «Адмірал Григорович». Графік здачі корабля скорегували, перенесли на півроку, але він знову був зірваний. З інших новин того ж дня: Таганрозький авіаційний науково-технічний комплекс імені Берієва у встановлені терміни не виконав постачання літака-амфібії Be-200ЧС, потім зірвав і термін щодо так званого «графіка на здогін», «під загрозою зрыву і другий літак програми 2015 року».

Також заступник міністра оборони Росії доповів Верховному головнокомандувачу, що «Всеросійським НДІ радіоапаратури не надані вісім станцій адресного радіовізування і передачі команд управління «Ігла». Прогнозується зрив постачань в 2015 році ще шести аналогічних станцій». Цим же підприємством «більш ніж на рік зірвані терміни розробки системи вторинної локації для авіаційного комплекса радиолокационного дозора и наблюдения ОКР «Прем'єр». Цим список провалів не вичерпується. «Технодинаміка» не виконала пос-

РОЗРИВ ЗВ'ЯЗКІВ З УКРАЇНОЮ ДЛЯ ОБОРОННОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РОСІЇ СТАВ ТРАГЕДІЄЮ

«НАЙПІКАНТНІШЕ», що РОСІЯ ПОВІНІСТЮ ЗАЛЕЖНА ВІД УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ... ТИТАН.
ВСІ 100 ВІДСОТКІВ ТИТАНОВОЇ РУДИ РОСІЯ ОТРИМУЄ САМЕ З УКРАЇНИ!

11540, 11661), багато з яких і донині перебувають у складі флоту. Під газотурбінний двигун виробництва «Зоря» – «Машпроект» були спроектовані і серії кораблів уже для російського військово-морського флоту: сторожові кораблі проєкту 11356, фрегати проєкту 22350. Під них спочатку спроектовані і перспективні багатоцільові есмінці проєкту 21956. В авіаційній галузі основним головним болем російського військово-промислового комплексу таож були українські двигуни – вертолітні двигуни TB3-117, ВК-2500 і Д-136 різних модифікацій, які встановлюють на бойові, військовотранспортні, транспортні та цивільні вертоліти Mi-8 / Mi-14 / Mi-17 / Mi-171 / Mi-24 / Mi-35, Mi-26, Mi-28, Ka-50 / Ka-52, Ka-27, Ka-29, Ka-31, Ka-32.

Основний інший виробник – західний країнський концерн «Мотор Січ». Окрім цього, саме «Мотор Січ» виробляє двигуни для низки літаків, які перебувають на озброєнні російських військово-повітряних сил: літаків радіоелектронної розвідки та радіоелектронної боротьби Іл-18 / Іл-20, противікових Іл-38, військово-транспортних Ан-8, Ан-12, Ан-24, Ан-26, Ан-32, Ан-72, Ан-124, літаків-амфібій Be-200 і Be-12, літака аерофоторозвідки Ан-30. Також двигуни від «Мотор Січ» вбудовані у «літаючі партії» російських військово-повітряних сил: навчально-тренувальний літак ще чехословацького виробництва L-39 Albatros, і Як-130, який повинен замінити «Альбатрос». А якщо ще врахувати цивільні «борти», в цей список додадуться Ан-74, Ан-140, Ан-148, Як-40 і Як-42.

Це якщо не враховувати таку «дрібницю», що саме «Мотор Січ»

лів, а також авіаційні двигуни для вертолітів і літаків».

Проблеми через припинення постачань українських комплектуючих почалися практично одразу. Деякі з них на слуху. Так, у березні 2014 року київський «Арсенал» припинив постачання до Росії головок самонаведення для ракет Р-73 і до початку 2015 року їхні запаси у виробника, за даними ЗМІ, були практично вичерпані. У березні 2015 року був зірваний запланований запуск з космодрому «Плесецьк» ракети-носія «Рокот» з трьома супутниками «Гонець-М» системи зв'язку «Гонець». Формально запуск скасували через «технічні причини», але в пресу тоді просочилися дані, що проблема виникла через заборону української влади на постачання комплектуючих для «Бриз-КМ» – розгінного блоку ракетоносія: системи управління цим блоком виробляє харківський «Харtron». Ба більше, оскільки замінити українські комплектуючі нічим, Росія взагалі може відмовитися і від самої ракети «Рокот», хоча ці ракети відносно дешеві і вважаються надійними.

Проблеми через комплектуючу українського виробництва виникли і під час виробництва торпед. Завод «Дагдизель», один з провідних виробників торпед для підводних човнів, навіть опинився на межі банкрутства саме через втрату кооперації з українською промисловістю. У лютому 2015 року віцепрем'єр Росії Дмитро Рогозін заражав діл вірівництва заводу до кінця року усунути відстання в постачаннях комплектуючих для торпед, що виникло якраз через розрив зв'язків з Україною. Наказати, звичайно, легко, але горевісні ком-

пачання трьох багатопозиційних пускових пристрій для стратегічного бомбардувальника Ту-160, а постачання інших «шести програм 2015 року перебуває під загрозою зрыву». Кіровський завод «Маяк» не виконав постачання 326 керованих ракет «Вихор-1» (в розробці ще з 1990 року, призначений для протитанкового ракетного комплексу «Вихор», яким планувалося оснастити вертолітоти Ка-50 і штурмовики Су-25ТМ. Зараз ним повинні оснащувати вертолітоти Ка-52). «Виготовлена «матчасть», – констатував Юрій Борисов, – випробування не витримала, характеристики не підтвердженні. Графікі на відміні підприємства зірвані». Аналогічна ситуація є з постачанням цих самих ракет «Вихор-1» концерном «Калашников»: «Не виконано постачання тисячі дев'ятисот сімдесяти двох керованих ракет». Першу партію ракет «Вихор-1» концерн «Калашников» зумів передати Міністерству оборони Росії лише в жовтні 2015 року.

Також були зірвані на рік-два терміни виконання дослідно-конструкторських робіт «за напрямом створення та розвитку автоматизованих засобів управління і зв'язку Збройних Сил Росії», під загрозою зрыву постачання Воронезьким авіазаводом двох з чотирьох запланованих літаків An-148-100E: «Причина – відмова у постачанні основних стійок шасі українським постачальником». Амурський суднобудівний завод з відставанням від графіка веде спорудження корвета проекту 20380 «Совершений», «викликає побоювання незавершення суднобудівним заводом «Північна верф» у встановлені терміни випробувань систем головного фрегата проекту 22350 «Адмірал Радянського Союзу Горшков».

«Гроші з'їли, а результатів нуль!»

Але ще більш вражаючими виявилися подробиці засідання Морської колегії при уряді Росії, що відбулося під головуванням віцепрем'єра Росії Дмитра Рогозіна в липні 2015 року. Якщо коротко, Морська колегія констатувала, що частка іноземних комплектуючих в суднових машинах і приладах становить 95%, а всі мільяди, вкладені в імпортозаміщення для кораблебудування, витрачені даремно.

(Закінчення на 11-й стор.)

Як виявилось, виготовленням приладів (під терміном «прилади») треба розуміти широкий спектр виробів, включаючи комплектуючі для систем морських озброєнь для кораблів Росії зараз займаються всього лише шість підприємств: концерни «Морінформсистема-Агат», «Граніт-електрон», «Океан-прибор», ЦНДІ «Електроприлад», компанії «Транзас» і НВО «Аврора». Але вся елементна база в цих приладах, тобто вузли та компоненти цих виробів, повністю іноземна. Головнокомандувач Військово-морського флоту Росії адмірал Віктор Чирков, який виступив на Морській колегії, буквально підірвав засідання своєю заявкою, що у галузі судно-, машино- та приладобудування ідея імпортозаміщення повністю проповедана. За версією адмірала, у військових замовників (а також у цивільних судновласників) є величезна кількість претензій абсолютно до всіх енергетичних установок вітчизняного виробництва: як дизельних, так і газотурбінних. До того ж, як виявилось, на всіх трьох російських виробництвах, де випускають корабельні двигуни, все, як і раніше, перебуває в надзвичайній залежності від імпортних постачань.

Взагалі, виступ Чиркова вартий того, щоб процитувати його: «Ви подивітесь, що відбувається! Військово-морський флот замовляє енергетичну установку, проводить науково-дослідні роботи, науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи, тобто витрачає гроші державні. Прикордонники морські витрачають гроші. Рибалки витрачають гроші. Цивільне судноплавство, морське витрачає гроші. Можна нескінченно перераховувати. Від «Газпрому» і до приватних компаній — всі витрачають гроші на одне і те саме. Так-от, сьогодні в Росії всього три підприємства, які роблять ці установки. Це — «Коломенський завод». Це — «Уральський дизель-моторний завод», який робить так, що кришки двигунів через два місяці просто морська вода роз’їдає. І це завод «Зірка», наш улюбленіший. Двигун новий у них дійсно, інші розробки, а виготовлення чие? Знову імпортне! Я вчора з ними спілкувався. А метал, кажу, з якого зроблений двигун, у нас в Росії здатні зробити? А корпус і складові деталі? Ні! Розгубили всі технології Електрообладнання? Ні! Ставлю запитання: турбонагнетаючі установки для двигуна хто робить? Австрія, Швейцарія, Швейцарія і так далі! Ви розумієте, що всі, хто тут сидить, витрачають державні гроші, а на виході нічого немає! — констатував головнокомандувач Військово-морського флоту Росії.

«Якщо ми почнемо аналізувати, куди були витрачені мільярди рублів, то з'ясується, що в принципі сьогодні повинно було бути вже все винайдено і давно бути на демонстраційних зразках. Ось тільки насправді нічого немає. На папері все є, а коли питаш про результати, кажуть: «Це просто назвали науково-дослідними роботами, а насправді це була форма підтримки нашого науково-дослідного інституту». Тобто гроші з'шли, а результатів нуль...» — обурювався віце-прем'єр Росії Рогозін.

ГЛОНАСС «не для нас»

Окрім тема — імпортозаміщення в продукції космічного призначення. Найбільший негативний вплив на російський космос завдала заборона на продаж елементно-компонентної бази космічного призначення, що відразу дуже загальмувало розвиток російської системи ГЛОНАСС. І тут проблема вже не в українських виробниках. Справа в тому, що в серійних російських супутниках частка іноземної електронної компонентної бази (ЕКБ) коливається в межах 25-75%, а в найбільш просунутих космічних апаратів, таких, наприклад, як «Глонасс-К», частка імпортних деталей і зовсім перевищує 90%! При цьому велика частина елементної бази, яка використовується в супутниках, — виробництва США або ж американської розробки. Але експортамериканських деталей та ком-

понентів для систем військового та подвійного призначення регулюється International Traffic in Arms Regulations (ITAR) — системою норм і правил, які становлюються владою США у сфері експорту товарів і послуг військового характеру. Також, відповідно до цих правил ITAR, експорт у Росію електронної компонентної бази для використання у військових системах і космосі можливий з дозволу Держдепартаменту США. Тож нині постачання будь-яких компонентів для російського космосу заборонене. Як повідомив гендиректор ВАТ «Російські космічні системи» Андрій Тюлін, тільки-тільки почалася розробка перспективного супутника системи ГЛОНАСС, який планують оснастити компонентами виключно вітчизняного виробництва. Як вважає Тюлін, російський промисловості під силу створити такий апарат за чотири-п'ять років. Водночас генеральний директор холдингу «Роселектроніка» Андрій Зверев запевняє, що до 2019 року 80% електронної компонентної бази корисного навантаження супутників буде російського виробництва. Однак один із керівників Інституту космічної політики Іван Моїсеєв скептично зауважив, що «якщо за 4 роки взяти і замінити 90% іноземних деталей на супутнику «ГЛОНАСС-К» вітчизняні, то ми, боюся, отримаємо супутник не наступного, а попереднього покоління».

Але головне, без чого взагалі неможливе жодне імпортозаміщення, — це верстати, а Росія їх не виробляє — ті, які потрібні, найсучасніші, з ЧПУ. Як уточнив губернатор Челябінської області Борис Дубровський, до 90% всіх верстатів завозяться в Росію з-за кордону. Найбільш критично це, на думку фахівців, насамперед, для виробництва боєприпасів. Як з гіркотою констатує один із російських експертів, Юрій Шабалін, «наразі власні верстатобудування в боєприпасній галузі промисловості у нас в країні не існує». За його даними, на підприємствах військово-промислового комплексу зараз працює половина систем ЧПУ іноземного виробництва. І, на його думку, «за певним сигналом це ЧПУ можна відключити або задати помилкову програму». Так це чи ні, але свого верстатобудування і своєї станко-інструментальної промисловості у Росії фактично більше немає. Як немає і тих, хто міг би працювати на цих верстатах. Як визнав гендиректор «Уралвагонзаводу» Олег Сіенко, «нам реально не вистачало і не вистачає висококваліфікованих робітників. Насамперед, операторів верстатів з ЧПУ, без яких неможливо провести глобальне технічне переозброєння».

«Ми перебуваємо під санкціями, це означає, що іноземні банки і постачальники не можуть з нами контактувати. Ми дуже серйозно працювали над створенням локомотива з Caterpillar. Але за два дні до відвантаження продукції, зробленої на майданчику наших партнерів у Латинській Америці, були введені санкції. З Renault Truck Defense ми зробили хорошу машину, призначена для експорту. І нашим військовим вона теж сподобалася. Але ми були змушені зупинити ці процеси. З Bombardier у нас така ж ситуація... Були програми і з іншими іноземними партнерами, які ми змушені згорнути». «Імпортозаміщення вкрай важливе, але його не можна зробити ні за день, ні за рік, ні навіть за п'ять років, — реалістично визнав гендиректор «Уралвагонзаводу», — компетенції ми загубили. Нам потрібно замінити технологічний процес ХХ століття на процес ХХІ століття... Але підуть на це роки. Доведеться дуже довго наздоганяті ти, що вже в світі зроблено». Оскільки ми хочемо створити кращий продукт, то, впевнений топ-менеджер, «ми не зможемо його створити з найгірших матеріалів на поганому обладнанні. Уесь ланцюжок повинен складатися з найкращих ланок». Майже безвідхід?

Володимир ВОРОНОВ
<http://www.radiosvoboda.org/>

Геннадій Афанасьев, політв'язень у Росії:

НА ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ СПІВКАМЕРНИКИ ПРИГОТОВУВАЛИ МЕНІ ТОРТ

Українці з усім світом святкували Новий рік, Різдво. Свята веселі, радісні, незважаючи на те, що життя нині стало складнішим. Але сьогодні не можна забувати про тих наших співвітчизників, які перебувають у російських в'язницях. Влада РФ вважає їх кримінальними злочинцями, правозахисні організації — політв'язнями.

«Укрінформ» вдалося взяти інтерв'ю у Геннадія Афанасєва, засудженого у справі Сенцова-Кольченка. Вибачайте, що воно дещо рване, уривчасте. Колонія сурового режиму в холодній Республіці Комі (РФ) — не найкраще місце для розгорнутих і докладних розмов.

— Ви вже півтора року перебуваєте в у'язненні. Який день із цього часу запам'ятався найбільше і чому?

— 31 липня 2015 року. День моєго особистого звільнення, коли я в собі розірвав кайдани, почавши жити за правою, слідуючи голосу часті (цюго дні Геннадій Афанасьев відмовився від своїх попередніх свідчень проти Сенцова і Кольченка, вирваних з нього під тортурами). — Ред.)

— А як ви провели в у'язненні свій 25-й день народження?

— Рано-вранці я отримав святковий торт, який напередодні ввечері приготували в тюремних умовах мої співкамерники. День пройшов у привітаннях, рукоисканнях і чаюваннях. Завдяки поганому ставленню один до одного, взаємодопомозі і підтримці, а особливо — завдяки величезному числі листів з усього світу, мое серце раділо, і ніхто не побачив на моментах смутку.

— Чи знаєте ви, що цього дня на Софійській площі в Києві — у холодний дощ і вітер — пройшов невеликий мітинг, присвячений вашому ювілею?

— Так, у листах мені трохи розповіли й про це. Як мовиться, з біса приємно. Від душі душевно обіймаю всіх за їхні добруту та тепло. Дякую!

— Чому після школи ви пішли навчатися на спеціальність «право»? Які у вас тоді були уявлення про юриспруденцію?

— Мною завжди оволідавали думки про спредливість і правду, про свободу і порядок, тому вважав, що саме в праві й зможу стати в пригоді суспільству.

— Як ваші думки про цей предмет змінилися з часом?

— Вважав і продовжує вважати, що юриспруденція, не буде місцем для діяльності ініціативної, неповторні і кожна винятково красива. У кожній є особливість світло. Серед

— Чи знаєте ви про вашу іменну виставку фотографій, що пройшла в київській арт-галереї в серпні цього року? Шо б ви сказали на її відкритті, якби були там?

— Самих робіт не бачив, але про виставку знаю з таки з листів. Для мене це щось неймовірне. Про виставки я міг тільки мріяти, а тут... мрія стала дійсністю. Приспіваю, що основну масу робіт становили жіночі портрети. Тому я би сказав, що завжди говорив своїм близьким, — усі дівчата індивідуальні, неповторні і кожна винятково красива. У кожній є особливість світло. Серед

— Будь отей в моєй судбі,

— Но кто б нас не судил, Я сам пожизненно к тебе Себя приговорил.

— Чи читали ви «Оду Афанасьеву», написану Дмитром Биковим?

— Читав, і сказав, що ця «Ода» мене вразила, — це нічого не сказати. Рядки Бикова дуже надихнули в скрутну хвилину. Я регулярно читаю «Нову Газету», у звязку з цим знайомий і з почерком, і зі стилем цього автора.

— Якби могли особисто поговорити з Биковим, що б йому сказали?

— Як там у Некрасова: «Народному врагу проклятия супло, а другу у небес могущество молю». Нехай Господь дарує вам, Дмитре, сил, могутності та нахнення.

— Чи віруюча людина?

— Так, я — християнин, православний. Вірю в єдиного Бога Отця, Все-держителя, в єдиного Господа Ісуса Христа, Сина Божого і Святого Духа. Віра для мене все, завдя-

За словами Полозова, видно, що Надія важко, але вона тримається. При цьому вмовляння припинити голодування, як і раніше, безрезультатні. Адвокат також опублікував у себе на сторінці звернення Савченко до співвітчизників. «Я ще сиджу, голодую, тримаюся і борюся! Вірю, це клєя пекло скоро рухне і покотиться в руїні і забуття, куди й дорога! Рада буду знову бачити вас, чути вас і говорити з вами на моїх судах. І вірю, зовсім скоро вже — на СВОБОДІ в УКРАЇНІ!» — написала бранка Кремля.

Нагадаємо, в Росії Надію Савченко звинувачують у вбивстві журналістів та незаконному перетині кордону. Українка всі звинувачення заперечує.

(«Укрінформ»)

Савченко втратила вже 15 кілограмів, у неї болі...

Стан здоров'я народного депутата України Надії Савченко, яка вже більше трьох тижнів голодує в російському СІЗО, викликає занепокоєння. Про це пише у Твіттері адвокат

українки Микола Полозов після відведення своєї підзахисної в Слідчому ізоляторі Новочеркаська Ростовської області.

«Здоров'я Надії викликає побоювання. Вона відчуває болі в підшлункові, напади нудоти», — сказав він. Захисник нагадав, що минув 26-й день голодування Савченко, і вона втратила понад 15 кг ваги.

Адвокат також опублікував у себе на сторінці звернення Савченко до співвітчизників. «Я ще сиджу, голодую, тримаюся і борюся! Вірю, це клєя пекло скоро рухне і покотиться в руїні і забуття, куди й дорога! Рада буду знову бачити вас, чути вас і говорити з вами на моїх судах. І вірю, зовсім скоро вже — на СВОБОДІ в УКРАЇНІ!» — написала бранка Кремля.

Олег КУДРІН
Москва

На запрошення «Кримської світлиці» відгукнутися колишніх учасників літературного конкурсу «Ми — діти твої, Україно!» і поділитися спогадами про Данила Кононенка та про конкурс, у якому він багато років був головою журі й який ми всі гуртом маємо відродити з його іменем, відгукнулась ще одна учасниця (1999 року) — Ольга Мурашко.

У листі до редакції Оля пише: «Що дав мені літературний конкурс «Ми — діти твої, Україно!» — впевненість у собі! Віру в себе, як в особистість. Віру в те, що я можу писати. Розуміння сили слова! Я вже понад 15 років працюю зі словом і розумію, що це чи не найпотужніший інструмент впливу, який має людство. Літературний конкурс, який проводився в Криму для школярів старших класів і головою журі якого всі 10

років був знаний у Криму і в Україні поет Данило Кононенко, відкривав наші дитячі серія, і ми в зросійщеному Криму пізнавали себе і дізнавались, що ми, виявляється, — українці! Цей конкурс, звичайно, повинен відродитися на всеукраїнському рівні й мати ім'я Данила Кононенка, якого відомий літератор з Канади Яр Славутич назвав провідною зорею українського Криму. І, можливо, цей конкурс допоможе дітям усієї України, як колись він допоміг мені!».

Сьогодні Ольга Мурашко живе і працює в Києві і вважає, що саме конкурс «Ми — діти твої, Україно!» допоміг їй, тоді ще учениці 11 класу маленької сільської школи в Криму, повірити у себе. А публікація її твору в газеті «Кримська світлиця», яку досі зберігають її батьки, відіграла важливу роль під час вступу до інституту.

Ольга Мурашко (у центрі) на репетиції вистави «За двома зайцями» у театральній студії «Світанок»

Верше я побачив школярку Олю в січні 1996 року в студії ДТРК «Крим» під час ефіру програми «Рідна хата». Ольга Мурашко була серед запрошення кримських школярів, які щойно повернулись із Західної України, де святкували Різдво, і тепер ділилися враженнями про те, який же він — «Львів — очима кримчан». Привернула увагу дівчинка, яка намагалася розповісти про побачене лише українською мовою, хоча було помітно, що це їй нелегко дастися. Дізналася, що вона з села Курортне, учениця Ароматнівської ЗОШ, звуть її Ольга Мурашко. У ті роки в Криму та на сході України набирає популярності проект «Святкуй Різдво на Галичині!». Проект мав велике просвітницьке значення, адже наші діти вперше бачили, як треба зустрічати це велике свято. Як на Різдво колядують, як ходять з Вертепом, як 12 страв ставлять на святковий стіл. Багато дітей саме в цих поїздках вперше в житті відвідували церковну службу, та ще й українською мовою. А проживаючи тиждень в родинах «західняків», слухаючи українську мову з ранку до ночі, знайомлячись з однолітками, багато з яких ставали друзями на все життя, кримські діти поступово змінювали своє уявлення як про Західну Україну, так і про людей, які там проживають. І чомусь ця зміна відбувалася не на користь розповсюдженню радянському міфу про «махрових націоналістів та бандерівців». Різдвяний тиждень на Галичині робив дива, і деякі діти поверталися додому не тільки україномовними (тобто намагались говорити більше українською), а й майбутніми пластиunami, патріотами України.

Саме такі зміни відбулися і з Ольгою Мурашко. На запитання ведучого телепрограми «Рідна хата», чи не відмовляли батьки від поїздки до Львова і чи не залякували «бандерівцями», Ольга відповіла,

КОНКУРС МОГО ЖИТЯ!

що її не відмовляли, а інших дітей так залякали, що багатьох батьки не відпустили. На наступне запитання, чи вдалось на Галичині побачити справжніх «бандерівців», у відповідь прозвучало — так! А далі кримські телеглядачі почули від школярки сенсаційне зізнання-відкриття: «На Західній Україні живуть чудові люди, які люблять свій край, свою мову, свою Батьківщину і роблять все, щоб життя там ставало кращим — людським. Оце, мабуть, і є ті «бандерівці», якими нас тут, у Криму, постійно залякують. І ще після поїздки я зрозуміла, що українська мова — це мова цілого народу».

Уявляєте, в якому інформаційному вакуумі виховувались кримські діти, якщо, тільки побувавши в Різдвяному Львові, починали розуміти, що Україна — це держава великої народу?

На цьому ефірі Ольга познайомилася із учнями зразкової театральної студії «Світанок» і вирішила, що дівчі на тиждень буде їздити маршруткою із свого села до Сімферополя на заняття до студії, тому що з дитинства її подобається акторство, просто в селі Курортне нічого, крім лісу, немає.

Але повернемось до літературного конкурсу та до листа, який тиждень тому надійшов від Ольги Мурашко до редакції «Кримської світлиці». Ольга пише: «Про конкурс нам, вихованцям театральної студії «Світанок» (єдиній україномовній студії Криму), розповіла керівник та педагог — Алла Володимирівна Петрова. Сказала, пишіть, адже актори, як і письменники, повинні мати гарну уяву. Пишіть, можливо, це вам допоможе в майбутньому. Я послухала її і вирішила взяти участь у цьому конкурсі. Це відбувалося 17 років тому і це був пер-

1999 рік. ДТРК «Крим», телепрограма «Рідна хата», жюри конкурсу в студії перед врученням дипломів переможцям конкурсу «Ми — діти твої, Україно!». Зліва направо: Данило Кононенко, Олександр Польченко, Олександр Губар, Алла Петрова

«КРАЩЕ ГРЄ ТІЛЬКИ ГОРИ»

«Коли в Криму спека досягла своєго апогею, коли від аромату квітів, здається, п'яніють бджоли, у маленькому селищі, яке не помічають навіть на географічних картах, весела компанія збиралася на кілька днів помандрувати в гори. Компанія складалася з шести осіб і одного собаки — вівчарки Мухтара.

Шостого липня, ще до того, як встигли проспівати півні, всі семеро рушили в дорогу. За жартами ніхто навіть не помічав навантаженням за спину рюкзаків. А вони ж бо були важкими: спальні мішки, сяйкий-такий посуд, іжа...

Всі, хто зараз мандрував лісом, були знайомі між собою ще з дитячого садочка. Микола був найстаршим: високий, чорнявий хлопець з суворим обличчям, але добрими голубими очима. Ні для кого не було таємницєю, що за цим юнаком сохло багато дівчат. Він йшов попереду всіх, а за ним слідом дві подруги-нерозлийводи — Марійка і Роза. За характером вони були прямою протилежністю одна одній. Ма-

Ольга Мурашко — волонтер Майдану

рійка нагадувала ляльку з гудзиками замість очей, вогненно-руде, як кримське сонце, волосся і завше сяюча усмішка на обличчі. Роза була невисока на зірт і завжди ходила задумлива. Дівчата йшли, взявшись за руки, і про щось збуджено розмовляли. Слідом за ними крокував Євген — найзагадковіший хлопець з їхньої компанії: високий, із зеленими очима, добрий жартівник. За Євгена крокувала дуже цікава пара — Дмитро Й

— О, звичайно, сідайте хлопці, — сказала Роза. — Олесю, подавай, будь ласка, чай.

— Дівчата, а ви таки казали правду, що картопля найсмачніша у світі. Якщо чесно, такої смакоти, напевне, навіть у китайському ресторані не зможуть приготувати...

Всі засміялися з жарту Євгена.

Вечера надовго не затяглася, і дуже швидко, загорнувшись у ковдри та зручніше вмостившись біля вогнища, всі слухали пісні — сумні

і веселі, про кохання і зраду...

— Все, я йду спати, бо завтра рано вставати, — сказав Микола і пішов у намет. Його підтримали Євген і дівчата, а біля багаття залишилося троє: Олеся, Дмитро і... Мухтар.

— Олесю, ти любиш зірки? — спитав Дмитро.

— Дуже. Вони нагадують мені багато-багато вогників, великих і маленьких. Ти знаєш, що зірки — це маячки, які допомагають рибалкам орієнтуватися вночі серед моря?

— Так, я щось чув, але Олесю... Я хотів сказати, що... — він опустив очі. — Олесю, вже пізно... Йди спати, а я почергую біля ватри...

Олеся все зрозуміла і, не вимовивши жодного слова, пішла в намет.

Ніч була тиха. Все навколо поринуло в глибокий сон, здавалося, навіть вогонь почав повільніше їсти дрова.

Дмитро дивився у небо, лежачи горілиць і заклавши руки за голову, а думками був десь дуже далеко. В його голубих очах тонули всі небесні зірки, усі ті дaleкі вогники...

Ніч у лісі промайнула швидко. Почало свігати.

— Еге-ге-гей! Вставайте! Вставайте, ледарі, бо пропустите народження світанку.

Дмитро бігав по наметах і усіх будив.

Повільно сходило сонце, і здавалося, що все у лісі прокидается разом з ним.

— Хлопці, час снідати! А хто перший вгадає, що ми будемо їсти, — отримає подвійну порцію, — сказала Олеся.

— Картопля!

— Лангусти, чорна ікра і... «вівсянка, сер...» — пожартував Євген — і всі почали сміятися.

— Нехай я лусну, якщо на вогні зараз на нас не чекає смачна лісована шурпа, — промовив Микола.

— Ура! — вигукнула Олеся. — У нас переможець!

Добре посідавши, компанія виришила далі в путь.

— До моєї улюбленої гори залишилося кілометрів зо два, не більше, — сказала Олеся. — Ось побачте, як там чудові краєвиди, яка краса!

Незабаром почався найважчий відрізок шляху. Дорога стала упіратись в гору. Йти було все важче й важче. Всі дерлися вгору, чіпляючись за гілки дерев, траву...

— Боже мій, який ідіот сказав, що краще гори є тільки гори. Це — катогра, — заскімлила Роза. — Олесю, коли це все уже скінчиться?

(Закінчення на 13-й стор.)

Костянтин Мурашко (батько Олі) вчить «світанківців» варити шурпу

— Розо, я тебе благаю, не скили. От побачиш, що ці муки варті того.

— Ці муки варті тільки смерті і дуже скоро я помру! — підтримала Розу Марійка.

Попереду вже забовваніла вершина гори, на яку вибиралися шестеро, та ні — семеро мандрівців. Першим, як завжди, на гору зібрався Мухтар, а потім всі решта — один за одним.

На вершині гори подував вітерець і скільки сягав зір — простиралися гори. Цілі хребти гір, могутні і величні, лежали під іхніми ногами. Десь далеко внизу поблискувала гірська річечка, а в небі ширив великий птах.

— А що я казала! — вигукнула Олеся. — Та куді тій Швейцарії до нашого Криму?!

— Клас! — сказав Микола.

— А я обов'язково подамся

в десантники, — пообіцяв Дмитро.

— Не розумію наркоманів, вони заради «кайпу» псуєть своє життя, а ми і здоров'я зберегли, і «кайф» отримали, — сказав Євген.

— Це — справжній рай, — пролепетала Роза.

— От бачиш, а ти казала, що гори — це каторга і тільки ідюти говорять про гори гарні речі. Ні, краще гір є тільки гори! — вигукнула Олеся.

Ольга МУРАШКО,
учениця 11-го класу

Ароматнівської середньої школи
Білогірського району (1999 р.)

Прочитавши конкурсну роботу Ольги Мурашко, Данило Андрійович відклав її і чекав, які будуть думки в інших членів журі. На обговоренні Данило Кононенко, як голова журі, мав додатковий голос. «Щось у цій дівчинці є. Давайте хоч заохочувальну премію дамо, щоб і далі продовжувала писати». Відчував Андрійович талановитих дітей, і цього разу теж не помилився!

Далі в своєму листі Ольга Мурашко згадує, яким для неї був день, коли запросили приїхати до Сімферополя на ДТРК «Крим», де мали оголосити результати конкурсу «Ми — діти твої, Україно!».

«Дуже добре пам'ятаю день, коли вручали нагороди за твори. Я їхала на ефір програми «Рідна хата», де мало відбутися нагородження, але не знала, що стала лауреатом. Почався цей день для мене жахливо. Дорогою до телекентру мене штовхнули у тролейбус, впала — підертвала дороги, ба ні — дорогенні капронові колготки і розбилася коліно. А коли трохи отямилася, що й зрозуміла, що у мене з пакета вкрали фотоапарат... це був жах і відчай... Напівавтоматичний китайський плівковий «Skina-2» був чи не найдорожчою річчю, яка була у мене за часів школянства. Цей фотоапарат допомогла мені купити старша сестра. Отже, вийшла я з тролейбуса, сіла на паркані біля ринку, трохи поплакала і пішла купувати нові капронові колготки. Звичайні — бо грошей на лайку і зайві ДЕНИ у мене не було.

На ДТРК «Крим» всі — ведучі, керівники й учасники конкурсу —

Ольга Мурашко з Робертом Каплоу, сценаристом серіалу «Доктор Хаус»

зустрічалися біля входу. Пам'ятаю, як у студії було спекотно... Голос режисера Тамари Карташової, яка командним тоном приводила нас до тями. Ефір тривав, і щоразу, коли викликали на нагородження учасників конкурсу, у мене всередині щось уривалося... гран-пр! Не я... перше місце. Не я... Друге місце... знову не я... і кожному, хто виходив зі свого місця, Данило Кононенко тиснув руку і вручав подарунки. У той момент він здавався мені центром Всеєвіту. І було страшенно прикро, що він не звернувував на мою скромну персону і новелу «Краще гір є тільки гори». Аж раптом — Ольга Мурашко! Спеціальна заохочувальнна премія від журі конкурсу «Ми — діти твої, Україно!». І я встаю, і на ватяних ногах із розбитим коліном іду до Данила Кононенка, який посміхається у вуса і тисне мені руку. При цьому тисне довше, ніж іншим (у всякому разі, так мені тоді здалося).

Після ефіру програми я пойшла у магазин фототехніки і на заохочувальну премію конкурсу купила новий фотоапарат. Чи треба говорити, що додому я повернулася найщастиливішою людиною?!

Всі твори конкурсу було надруковано у газеті «Кримська світлиця». Пам'ятаю, що уважно стежила за номерами, бо мені кортіло прочитати вірші дівчини, яка отримала гран-пр! То був вірш про загибель Чорновола. В'ячеслава Максимовича вбили (і тоді, і тепер у цьому мало хто сумнівався) якраз напередодні конкурсу, і дівчина, чиє ім'я сьогодні я вже не пам'ятаю, написала вірш, від якого плакала Алла Володимирівна, керівник театральної студії «Світанок», де я саме цього року і мала закінчити свою навчання, тому що зачікувала школу і налаштовувалася вступати до театрального інституту. Я тоді була аполітичною — телевізор у селі справа десяття..., але мене вразило, що сила слова розбурхує почуття людей не менше, ніж театр.

З дитинства Ольга Мурашко мріяла про сцену, про театр. Хоча батько хотів, щоб донька обов'язково вступила до міліцейської академії. Він з дитинства вивів її стріляти, брав на полювання в ліс і в гори. Вчив виживати в незвичайних умовах, як справжню майбутню пластиunkу. Після участі в літературному конкурсі Ольга задумалася над професією журналіста, але тут вже мама була проти. В кінці дев'яностих професія журналіста в Криму вважалася справою небезпечною для «здоров'я». Отже, краще нехай буде театр, сказала мама, і батько здався.

Але Бог — Він мудрий, Він роз-

ПАМ'ЯТИ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Якою дивною буває часом
смерть, —

Вона з життя бере найкращих,
розумініших
Людей, що у життєву круговерть
Приносять волі думку найяснішу.
Людей, що все життя

страждали у тюрмі,
Україну,

Бо не могли промовчати в юрбі,
З брехнею жити,

вставши на коліна.
До цих людей належить Чорновіл,
Він боротьбою жив

за світлі і прекрасне.

Ось тільки розкололося навпіл
Його життя несправедливо

і невчасно.

Ніхто не думав, що в такі літа,
Коли у розквіті буя

його діяльність,
Загине його мрія і мета —

А жити лишиться

сама брутальність.

Брутальним є вже те, що на дорозі,
Як слід від зради — пляма крові,
І хоч події повернути ми не в змозі,
Я згадую його останні дні нервові.
І досягнули вже вони того,

що хтили,
Зайнвали крісла, владу поділили,
Багато тих,

що так не вірять в Бога...

Слизька, слизька, була тоді дорога.

БАТЬКІВЩИНА

Безмежні ви, кордони України,
І степ широкий, й колосисті ниви,
Барвисті села, повноводні річки,
Неначе в зачісці дівчини

довгі стрічки.

Дощі липневі, верби сивокосі,
У полі скирти зібраних покосів
Вселяють відчуття це незабутнє
І добре сподівання на майбутнє.
Високая тополя і калина,
У дворі господарочка-дівчина.
Біленькі хатки, солом'яні стріхи,
Від хліба-короваю свіжі крихи,
Все це — моя кохана Батьківщина.
Найкраща в світі ти для нас країна!

УКРАЇНСЬКА МОВА

Із-поміж розміття різних мов
Ми вирізняєм нашу рідну мову,
Що наче солов'їний спів

хвилює кров,

Що милозвучним робить
кожне слово.

Вона, як пелюстки тієї ружі,
Що ароматом сповнє довкілля,
Як з казки стародавньої, незлой,
Міцне, солодко-гірке чари-зілля.

Її слова бринять

кришталльним дзвоном
І гуркотом гуцульських

водоспадів,

Вона достиглим калиновим

гроном

Проходить повз сто сотень

постулатів.

ВОЛОШКА

Одна у лісі волошка
Посеред темної хащі,
Їй би тепла хоч трошки, —
Вона почувалася б краще.

Їй би обійми дуба,
Або вітерцю хитання,

Тяжка для неї згуба
Чекати своє кохання.

Вона, тендітна і ніжна,
Без цілі життя проживає,
Лише темрява безгрізна
Її кожний вечір чекає.

Ніхто й ніколи не бачив
Її темно-сині очі,
А вона все додолу пускає
Справжній сльози дівочі.

В безмежній блакті неба
Лише зірочки сіяють,
А місяцю цього й треба —
На волошку він промінь кидав.

Катерина СТАСЮК,

учениця 10 класу Артеківської

середньої школи (Гурзуф),

лауреат першої премії в номінації

«Поезія» в літературному конкурсі

школярів Криму «Ми — діти твої,

Україно!» (1999 рік)

З донечкою Ніно

Ольга з чоловіком Дмитром
Лещенком

ївського театру оперети та театру «Ательє-16», сценаристом телеканалу «К-2», випусковим редактором ранкової програми «Ранок з Інтером», шеф-редактором ранкового ефіру програми «Прокидайся з «Україною» на телеканалі «Україна», редактором відділу «Театр» у журналі «Театрально-концертний Кіїв», редактором відділу «Драматургія» в літературно-художньому журналі «Дніпро», редактором-сценаристом телевізійного проекту «11» на телеканалі «СТБ», а також сценаристом багатьох серіалів для телеканалу «ТЕТ». Також Ольга Мурашко за ці роки не раз була експертом і членом журі у всеукраїнському конкурсі «Коронація слова», редактором-сценаристом серіалу «Реальна містичка» на ТРК «Україна». Часто публікувалася у багатьох газетах та журналах («День», «Україна молода», «Камуфляж», «Український театр», «Просценіум», «Київський телеграф», «Ківпост», «Спурдай»...). Ольгу запрошують як члена журі на театральні фестивалі України («Мельпомена Таврії», «Класика на сцені», «Золотий лев», «Відлуння»...). Працює в Національному центрі театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого, який успішно завінчила з відзнакою та рекомендацією до аспірантури.

Ольга Мурашко із самого початку писала для журналу «Камуфляж». Уже через місяць Оля склалися і стала студенткою театрознавчого курсу одного з найкращих і найпрестижніших навчальних закладів України — Інституту театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого, який успішно завінчила з відзнакою та рекомендацією до аспірантури.

Ольга Мурашко писала для журналу «Камуфляж»

чого пішла навчатись до театральної студії «Світанок», де і довідається про літературний конкурс «Ми — діти твої, Україно!», в якому взяла участь, що й допомогло вступити та закінчити театрознавчий факультет Інституту театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого. Зараз Ольга Мурашко (Лещенко) в декретній відпустці — виходить донечку Ніно, буде хату та пише розробку нового комедійного серіалу.

А ще приемно, що колишні конкурсанти, які живуть у різних куточках України, готові об'єднатися і допомогти відродити той перший і найголовніший Конкурс їхнього життя, — тільки тепер ставши його організаторами! І я думаю, це справедливо! А редакція «Кримської світлиці» буде їм у цьому сприяти. Ольга Мурашко впевнена, що коли на материковій Україні пройде перший літературний конкурс імені Данила Кононенка, в я

Нещодавня кавалерійська атака Першослужжеля від культури на захабнілі до краю FM-радіостанції, які — ну хоч ти лусни! — не хочу вивчати в ефір за місті великомосковського не потребу якісну українську пісню, змусила оце й мене, оперезавши трохи притупленою вже шаблою слова, виліти на свою вірну шкапину — себто сісти за клавіатуру старенької компа. Аякже! Сам скільки писав про те близніровство! Не підтримати тепер патріотичний порив пана міністра було б, за таких обставин, річчю безчесною і навіть підлою.

Найперше, кинувся у відкритий ефір — а що, як підтримувати вже нічого не треба, адже у пана міністра від слова до діла — півкроку! Що як там сціль чарує душу українська пісня? Уявляєте — на яку радіостанцію не перемкні у пошуках, ну, хоч якогоса там завалюючого Бітла чи Вісоцького-Окуджави, а дзуски! Скрізь усе наше, українське! Тут ось — «зелене жито, зелене», там, куди не кинь оком, котить хвілі розкішний «Океан Ельзіз», а ген там он несе спрагому світові рідне слово солдкого голоса зоряна Вірка навпреміну зі співаючим ректором...

Але що це? Куди б я не повертається, які б станції не «клікав», скрізь каламутні хвілі етеру плюскали у вуха як не англійцино, то московцино, чи отою «маломосковциною» курковського розливу, яка так привільно почувавшася на наших теренах. Розчаруванню моєму не було меж. З-поміж десятка радіостанцій ніжні переливи української спілкав лише на «Промені» та на Радіо 24, де саме був випуск новин. Навіть на «Українському Xіті» на українську не натрапив — не з моїм щастям. Хіт був чомусь англійським...

Отакої! Це що ж виходить — мовники елементарно саботують розпорядження самого пана міністра? Та за таке ж можна й справді поплатитися ліцензіями! Чи ні? Чи всі вже звикли до того, що подібні громи з українського Олімпу — то річ цілком безпечна, бо ж їхнім основним призначеннем є втихомирення «стурбованої» громадськості? Тим більше, що про жодну постанову уряду, як виявилось, не йшлося. Хвилю жвавого обговорення в Мережі та ЗМІ здійняв розтиражований допис, викладений на Twitter відразу пополудні, 4 січня цього, 2016 року, таким собі громадянином В'ячеславом Кириленком, який, судячи з жаргону тієї писульки, до міністра КУЛЬТУРИ України, віце-прем'єра українського уряду В'ячеслава Кириленка жодного стосунку не має. В усному разі, прочитавши ось це: «В Україні є типу вітчизняні FM-станції без пісень укрмовою взагалі. Якщо така профанація, то треба міністи закон і забирає ліцензії. І негайно», — я зробив саме такий висновок.

Деяку невпевненість викликало, щоправда, оте «і негайно». Ну, дуже воно близьке до стилю діяльності нашого уряду, де на словах все відбувається невідкладно, негайно — приймають «доленосні» закони, ухвалюють, навіть не читавши, бюджет, під ошалілі від такої урядової рішучості телекамери, кують в заліза злочинців. Щоправда, закони ті доводиться потім довго й тяжко корегувати, бюджет все-таки читати і, хапаючись за голову, переписувати, а клятих злочинців, попри гучні — на весь

світ — заяви відпусткати з миром.

— А що, як той допис і справді писаний рукою нашого міністра? — крильничного метелика, що намагається пробитися до світла крізь невидиме скло, шелестіла в голові невідступна думка. Ото причепа! Під те шлестіння уявився мені, не знати чому, нездара-пастух, якому громада довірила пасти свій товар. Прочумавшись в якусь мить від філософських роздумів про високе, помічав він раптом, що його норовлива паства зайдла у шкоду. Гойкаючи та сварячись гирлягою, кричить він на неї зі свого безпечного пагорба, сподіваючись якщо не налякати тих гостророгих гімонів, до яких не так-то й безпечно підступитися, то прийміні показати свідкам того безчестя, що він-таки не сидів склавши руки, а робив усе, що міг, аби припинити потраву.

Чи це одному мені, а чи Вам, читачу, теж здається, що й сьогодні маємо дещо схоже на пережитий колись процес болісного противерзіння від помаранчевої ейфорії? Він, щоправда, розпочався майже одразу, але ж ейфорія, яка дозволила амбітним понад всяку міру нездарам видряпатись на Печерські пагорби, таки була. Саме тоді, два роки тому, через свою інфантільну легковірність, через поступливість, через любов до дармового сиру (як варіант — гречки), відомо, де покладено, ми знову привели до влади вовків, уряженів, щоправда, не в очічі шкури, а в мілі серцю нашональні кольори. Щоправда, цих навіть вовками важко

го статусу, їх не захищає міжнародне право, в зону лиха не має доступу Червоний Хрест, не створено ставку верховного головнокомандувача, яка б концентрувала зусилля війська щодо звільнення захоплених ворогом територій, натомість, організацію спротиву агресору передовірою цивільним особам. А як ставились до того, що наши «патріоти», присмоктавшись до корупційних схем попередників, відверто гальмують процес реформ, своїми незугарними діями нищать економіку країни, нищать саму незалежність, фактично дозвівші країну до дефолту?

Прикладів нездарності нашої влади задосить. І оця дивна «війна» нашого міністра культури зі зросійщеним FM-простором України, схоже, належить до того ряду. Задумайтесь — хіба так мав би чинити один з найвищих чинників української влади,

го ми пам'ятаємо по явно некоректних діях, які, в тому числі, спричинили до призупинення на цілих 9 місяців фінансування «Кримської світлиці»? При тому за значений панок явно намагався ввести в оману громадськість, то стверджуючи, що «світличанам» продовжують виплачувати зарплату, а то й зовсім заявляючи, що редакція геть припинила свою діяльність. Не з найкращого боку характеризує його, скажімо, й засновник, музичний директор та диригент Українського національного симфонічного оркестру, диригент пан Іштван Геді.

Чи не під патронажем саме цього профільного пана віdbувалися каламутно-скандальні події в Національно-міжнародному газетно-журналному видавництві, що спричинили до перебоїв в його діяльності, поставили на грань існування цілу низку відомих

Краю, яка триває до сьогодні, активним чинником якої, усвідомлює він те чи ні, є, з поміж іншого, і він сам.

Воно, може, часи змінилися, змінивши, м'яко кажучи, неоднозначну риторику пана Куркова? Недаремно ж латинян казали, що temporum, мовляв, tantum est nos timor in illis? Змущений, на жаль, розчарувати моого читача. Декого не змінє на віві час. Так, у липні 2015 року у програмі «Остання барикада» пан Курков заявив, що в Україні, мовляв, давно вже потрібно було б створити окремий... «Інститут російської мови» при Національній академії наук України.

Власне, нема нічого дивного в тому, що український письменник, яким пан Курков себе вважає, пише в Україні мовою російською. В сенсі можливості реалізації своїх творів, з огляду на рійну, яку являє собою ринок українсь-

ДЕРУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНИ. БІТВА З ВІТРЯКАМИ ПО-УКРАЇНСЬКИ?

Дурне порівняння. Хіба ж схожі наші лисніючі від надміру самовпевненості урядовці на якогоса там затоканого пастуха? Ні-ні, то яксьа мара... І потім — хто, перебуваючи в здоровому грудзі, може заперечити патріотичність В'ячеслава Кириленка — того самого Славка Кириленка, що голодував на мерзліті граніті Жовтневої площа, аби Україна отримала незалежність! Славка, який поклав свою професійну кар'єру на олтар служження народу, вже понад десятиліття горблячись на нього, невдячно-го, в парламенті!

Кажете, не бачите результатів того слугування? Кажете, патріотизм ніколи не був професією? Кажете, патріоти наші виявились якщо не відвертими зрадниками, то конформістами чи нездарами, які, окрім гучного лемента, лишили по собі зруйновану країну? Ну, ви й цині! А хто ж, питаетесь, вибирає до парламенту комунацьких, медведчукаєвських та біло-голубих злодюг, які гальмували прогрес, розносili країну по кишенях та офісах? Та ж екодо до останнього не давало нашим патріотам розвернутися!

Хоча, воно, й ваша правда, — як не крути, а й опозиція є невід'ємною складовою влади і нарівні з нею несе відповідальність перед народом за розбудову країни, за її успіхи й провали. Та у чинній владі наші патріоти не вперше. Хто ж забуде надії, які так щедро засівалися на світанку помаранчевих часів! Де вони, ті надії? Хто пустив їх за вітром, сплюювивши віру у порядність — чи не наші патріоти?

Ох, вже ті сумні думки!

Щось і шкапина моя пристала, зашкандибала під свин-

бачачи, що зросійщення Краю не припинилося, більше того, на другому році його урядування і далі набирає обертів? Чи мав би він усвідомити, отже, особливо після болісного досвіду 23 лютого 2014 року з тією непродуманою, невчасною спробою скасування горезвісного закону Колесніченка-Ківалова, що вирішенню мовного питання, як те звучить на пташиній мові нашого напівграмотного чиновництва, зовсім не тогоже об'єднаню мультиетнічної української нації засобами української мови. Попри абсолютну необхідність того об'єднання, його життєву важливість для нації, для її безпеки і успішного розвитку, процес той є справою велими делікатною і, у всякому разі, не скорою, якщо ми хочемо справді серйозних, незворотних змін, а не примітивної імітації. І справу ту в жодному разі не вирішити за допомогою найімперативніших постів у Twitter(i).

Як же мав би чинити мудрий міністр культури? На мою скромну думку, йому найперше варто було звернути увагу на свое найближче оточення, адже, за висловом однієї, ну даже відомої політичної особи, — «кадри вирішують все». Якщо кадри мали аж таку вагу в очах диктатора Джугашвілі, який, власне, потребував лише виконавців, бо рішення завжди приймав сам, то наскільки ж ретельніше мав би ставитись до підбору соратників пан Кириленко, беручись до реанімації, як він писав, «укрмові»!

Що ж за «кадри» оточують пана міністра? Чи не його профільним заступником є певний пан Карандеев, яко-

такс, мої любі друзі, брати, сестри, знайомі, читачі.
Я розкажу, як вам беззボлісно перейти на спілкування українською в своєму житті за півтора місяці.
Маю право радити, тому що я сам перейшов таким чином. І вже спілкуюсь суто українською.

Макс Алексієв, Київ
волонтер БФ «Миротворці України

культурологічних видань України, таких, як «Пам'ятки України», «Музика», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», портал «Культура», газет «Культура і життя» та «Кримська світлиця»?

Ми можемо уявити, що посада міністра культури, тим більше першого віце-прем'єра уряду, є клопітною, забирає багато часу, але не настільки ж, щоб не помітати якісь ключові моменти, тим більше, коли вони очевидні навіть для рядових громадян!

З яких міркувань, хотілося б знати, головою видавничої ради Національного газетно-журналного видавництва, яке має безпосередній стосунок до очолюваного паном Кириленком міністерства, стає пан Андрій Курков, за яким, окрім слави знаного російськомовного письменника, тягнеться брудний хвіст захисника «Гнобленої» в Україні російської мови? Це, на гадаємо, той самий пан, який в серпні 2011 року в своїй статті для британського видавництва «Penguin Random House Company» зробив такий собі «промоушн» української мови, розповідаючи, що зарубіжна література, переведена українською мовою, за винятком «Гаррі Поттера», рідко стає популярною в Україні, зате тут існує давня традиція російськомовного письменства. Як приклад, нагадав він про Булгакова, Гоголя, Россмана, нагадав, що й Тарас Григорович усі свої прозові твори та половину поетичних написав саме російською мовою. При тому пан Курков не знайшов потрібним пояснити, що все те стало можливим внаслідок жорсткої тривалої експансії російської мови в нашому

кої книжки, україномовного продукту взагалі, включно з FM-етером, з якого почали цю історію, таке рішення письменника, який хоче, щоб його книжки продавалися, приносячи йому і гроші, і славу, слід визнати цілком логічним. В усякому разі, нічого поганого я в тому не вбачаю. Інша річ, коли ти намагаєшся переформатувати під любу тобі, з тих чи інших мотивів, мову цілу країну, то це вже виглядає, як на мене, відвітим нахабством.

Коли я називаю таке нахабством, маю на увазі от що: маючи під боком стоп'ятдесятимільйонний російський ринок, пан Курков хоче розширити його ще й за рахунок України. А те, що при цьому звужується, нищиться ринок української книжки, нищиться мова авторитонного народу, який за межами України ніде в світі не має можливості жити, розвиватися в сфері її благодаті так повно, як це можливо лише на рідній землі, пана Куркова не обходить. Думаю, він навіть не задумувався про те.

Я не можу похвалитися популярністю пана Куркова, але в мене, окрім українських творів, є моя англомовна поезія, є англомовна проза, щодо якої маю чимало теплих відгуків колег — письменників з Великої Британії, Сполучених Штатів, Канади, Нової Зеландії, Південної Африки, Японії, з інших країн. Проте мені і на думку не спадає пропонувати владі створювати в Україні за кошт платників податку Інститут англійської мови.

(Закінчення на 15

Маю, натомість, до своїх послуг ринок ледь не цілого світу! Щоправда, попри зацікавленість, скажімо, того ж Amazon(a), наразі моя держава унеможливлює продаж моїх англомовних книжок через ту мережу, оскільки Amazon не працює з українськими банками, а прохочи НБУ дозволу відкрити рахунок в іноземному банку виглядає аж надто принципівим.

— В кого що болить, той про те і говорить, — кажуть у народі. Ось так, непомітно, ми з дивного, фантасмагоричного оточення пана міністра культури, який, обстоючи на словах українську мову, культуру, дивним чином вибирає собі за сподвижників осіб, які фактично руйнують все, ми торкнулися пекучих проблем української книжки. Проблеми ті не виникли самі собою, а є результатом продуманих, виважених дій однієї сторони та беззастережного підігрування, конформізму чи елементарної нездарності сторони іншої. Яка сторона зацікавлена в тотальному зросіщені українців, пояснювати, думаю, не потрібно. Іншою стороною є наща влада, яка за чверть століття Незалежності мало що зробила для утвердження в Україні української мови, української книжки, української культури.

Аби пояснити, чому я звертаю таку особливу увагу саме на друковане слово, запишаю: чи не бувало так, що, переглядаючи екранізацію відомого вам літературного твору, ви, мій читач, ловили себе на думці, що все якось не так, як вам уявлялося, — не так все яскраво, герой зовсім не такі, як описував їх автор тієї книжки, як бачили їх ви, та й основний посил, якщо і не згубився зовсім, то пішов геть в іншому напрямку? Пояснюються це тим, що, дивлячись такий фільм, ви бачите оригінальний літературний твір через призму сприйняття авторів фільму. Відеообрази, створені ними, не потребують вашої уяви, зате вони домінують у вашій свідомості, нав'язуючи абсолютно однозначне їхнє трактування. Натомість, читаючи книжку, ви напряму під'єднуєте світ своєї уяви до світу, створеного уявою автора. В результаті такої співвірності і виникають найяскравіші, найемоційніші образи. Саме через цю свою особливість книжка ніколи не зникне, не розчиниться у світі відеообразів. Саме тому вона є такою важливою для мислячої людини, власне, незамінною.

Вищесказане стосується не лише художніх творів. Незрівнінно більшу роль відіграє друковане слово в стимулуванні, в підживленні уяви людей науки, в просуванні нашого знання про світ і нас у ньому. Та якщо мова наукових творів не має такого важливого значення, то з мовою художніх творів все навпаки. Так, читаючи «Тихий Дон» незрівнінного Михайла Шолохова, хіба не занурюючись я в світ донського козацтва, хіба не починаю сприймати дійсність через

сприйняття його героїв? Хіба, читаючи «Кентерберійські оповідання» Джейфрі Чосера, не дібара я дорогами середньовічної Англії в гурті немітических паломників, хіба не надриваю живіт, регочучи над їхніми оповідками? Хіба не плачу я кривавими слізами, хіба не сивію від розпуки, ховаючи рідні разом з Мироном Даниловичем Катранником Василя Барки?

Сіль якраз у тій ідентифікації себе з героями того чи іншого твору. Поринаючи у їхній світ, який, звісно ж, найкраще може бути переданий лише оригінальною мовою твору, читач мимоволі стає частиною того мовного простору. А те, що мова не від'ємна від культури, від звичаїв і традицій народності, то вона на якийсь час, скажімо, на час читання того чи іншого твору, безальтернативно включає читача у сферу своєї реальності. І то прекрасно! Гірше, коли чужа мова заполоняє все навколо і ти вже не знаєш напевно, хто ти сам у цьому вивернутому світі.

Хтось може сказати, що в Україні багато видавництв і ніхто не забороняє їм видавати книжки українською мовою, мовляв, світ вільної конкуренції, де лише попит диктує пропозицію, має свої правила, від яких нікуди не подітись. Все так. Лише забули додати, що український мовний простір є значною мірою переформатованним зусиллями нашого східного сусіда, які, як бачимо, не припиняються і згодні, що наші видавництва (чи й випадково!) поставлені в нерівні умови з видавництвами російськими, чия продукція фактично заполонила книжковий ринок України.

Тож як би мав діяти наш шановний уряд, аби випрати збочену мовну ситуацію в Україні, коли значна частина її мешканців (умисно не пишу «громадян») на півдівідому рівні ідентифікують себе скоріш як «славяне», як «русскоязичні українці», як «руські», але не як українці, з усіма витікаючими з того наслідками і загрозами, частина з яких вже почала реалізовуватись?

Найперше, вкрай необхідно внести до парламенту та в найкоротші терміни ухвалити добре продуманий закон про українську мову, який би на державному рівні поставив її на належній місце, зробив на ділі обов'язковою для вживання у всіх без винятку державних установах, у всіх навчальних закладах. Треба усвідомлювати при тому, що розвернути течію русифікації, яка протягом століть лише посилювалась, є завданням непростим і нескорим, особливо з огляду на те, що будь-які різкі порухи можуть бути потрікотані як порушення прав громадян. Треба розуміти, що те потребуватиме чималих фінансових затрат, оскільки все у цьому світі має свою ціну. Так, замість того, щоб сваритися пальчиком на радіорусифікаторів, чи не краще було б задуматись, чому так ста-

лося, що музичний, пісенний простір України звужено до кількох розкручених груп, до невеличкого числа відізнаваних і щиро люблених співаків? Чи не тому, що в комплексі й тут працює ефект курковства і багато українських співаків, музикантів прив'язані до російськомовного простору значною мірою фінансово? Можна скільки завгодно ганити їх за брак патріотизму, але в світі, де ніхто не скасував гроші, такі закиди є фарисейством чистої води. Це, звісно, лише один з моментів, які здатні, за умови комплексного підходу, з часом випратити ситуацію. Насправді, в Україні є достатньо чудових поетів, піснярів, композиторів, музикантів, які роками не можуть пробитися через стіну відчуження, вибудувану владою. Помітьте їх, печерські олімпійці! Відкіньте хитромудру комуніканську практику, де з поетами, письменниками, композиторами, музикантами розплачувались «почесними» грамотами, пустопорожніми званнями, копійчаними гонорарами і такими ж копійчаними преміями. Пора б усвідомити, напрещі, що творчий труд є одним з найкваліфікованіших і найвище оплачуваних у світі.

Чи в рівних умовах перевібають, скажімо, українська кримська поетеса Галина Литовченко, яка має або ж шукати спонсора, аби видати свою книжку, або ж оплатити вартість її друку сама, і південноафриканська письменниця Пайпер МакДermott, яка нещодавно видала свою книжку «The Seventh Gate»? Чи в рівних умовах, коли вартість книжки Пайпер двадцять один долар, а вартість подібної ж книжки на українському ринку є в рази меншою? Чи справедливо, що українські автори змушенні видавати свої книжки самотужки, мізерними накладами? Чи справедливо, що окрім невеличкої купки розрізаних письменників, решта просто забула, що таке гонорари?

Звідси, окрім нагальної необхідності щонайпильнішої уваги уряду до українського книговидавництва (що зовсім не означає поливання золотом дощем незугарних, непрофесійних наших видавництв, які, як правило, не бажають брати на себе жодних ризиків, перекладаючи їх на плечі авторів, а прийняттям відповідних, добре продуманих законів, які б полегшили діяльність справді професійних видавництв, зробили б її гарантовано прибутковою, вигідною), треба дуже ясно усвідомлювати, що найбіль-

шою проблемою тут є навіть не проблема з книговидавництвом чи з розваленою, знищеною впень системою іхнього розповсюдження — системою книгарень. Найбільшою проблемою є доведений до краю рівень купівельної спроможності українських громадян, які в величезній більшості своїй поставлені на межу виживання і, навіть за великого бажання, не можуть дозволити собі такої розкоші, як гарна книжка. Більше того, відчуття пригніченості, а частіше відчаяю, яке є неодмінним наслідком доведення нації до зубожіння, аж ніяк не сприяє зануренню в світ мистецтва, а разом з браком вільного часу, коли левова частка його витрачається на здобування засобів до існування, робить його практично недоступним.

Ось де виклики, на які виникніті мною чиновники української влади не можуть/не хочуть/не здатні наразіти гідної відповіді!

Справа, власне, не є одному ж міністрові Кириленку, якому варто подякувати хоча б за його деленінізацію України, за спроби відродити український кінематограф. Справа у старій, совковій за свою суттю системі української влади на загал. Хіба ж не такими самими методами діють «супервайзори» з Адміністрації Президента — всі оті юрібогуцькі, які не раз вже скандално світилися своїм неоднозначним втручанням у сферу культури, в діяльність Оперного театру зокрема.

На жаль, у газетній статті неможливо охопити всю складність мовної проблеми, яка перманентно не вирішується і теперішнім «революційним» урядом, заклопотаним черговими і, звісно ж, нагальними проблемами, які спадають на його голову, як з дірявого мішка. Невпинні пошуки закордонних інвесторів, у той самий час, як члени уряду — мільйонери безкарно виводять через державні банки свої капіталі в офшори, подальше затягування боргової удавки, замість активних спроб реанімації власної економіки, нічим не виправданий обвал національної валюти, на якуму дехто добряче нагрів руки, субсидії, які виплачують нам з нашої ж кишені, замість гідних зарплат і пенсій... Список можна продовжувати. Питання лише в тому, коли суспільство врешті усвідомить, що нинішня влада не має власного бачення виходу з кризи, яку переживаемо, а отже, потребує щонайшвидшогоerezavantazhenia.

Валентин БУТ
Крим

P. S. Сьогодні, у день роковин по смерті одного із засновників «Кримської світлиці», відомого кримського українського поета Данила Кононенка, продовжуючи тему мінкультурного кадрового оточення, слід зазначити, що й досі у видавничій раді Національного газетно-журналного видавництва перебувають особи — пп. Сериков і Сагаренко, котрі ще у 2010 році влаштовували погром «Кримської світлиці», намагаючись змінити її формат, наповнення, перетворити на тримовне видання. Данило Андрійович тоді в знак протесту подав заяву на звільнення і дуже важко переживав те, що збиралися створити з його дітищем кримські ділки. Чому не такі, як вічної пам'яті Данилу Кононенку, а саме вони вічно угодні цій владі?

Пощастило мені в житті, я добре пам'ятаю своє перше слово, сказав я його досить пізно... «СВІТЛО» — саме це слово я вперше сказав вже будучи студентом, коли вирішив стати україномовним українцем
Андрій Юсов
Одесит
директор ГО «Школа відповідальної політики»
fb.com/perehodnamovu

ТИМ ЧАСОМ...

МОВНА ДИВЕРСІЯ

Ситуацію, яка склалася з українською мовою в українських (!) школах Києва, інакше як тихою диверсією у стилі Дмитра Табачника назвати не можна. Ніколи не думала, що стану людиною, яка говорить: «Ось у радянські часи такого не було!». Але кажу абсолютно відповідально: такої відвертої тотальної русифікації українських шкіл у столиці, як нині, у школах періоду моєго дитинства не пригадую.

Цього року мої діти, які (так склалася життєві обставини) досі навчалися в іншій країні, пішли до однієї зі столичних шкіл. Не до гімназії й не до ліцею, а звичайної школи у центрі міста з поглибленим вивченням англійської мови. Після кількох тижнів навчання стало зрозуміло, що мої українськомовні діти виявилися представниками нацменшини в українській школі. Бо частину предметів у ній учителі без будь-яких докорів сумілля читають російською мовою! Спілкування вчителів із дітьми на уроках і під час перерв — виключно російською. А коли я сама почула, як класні керівниці обох моїх дітей ведуть батьківські збори російською мовою, мені стало погано.

Намагалася телефонувати в Міністерство освіти, де мені сказали, що такі факти справді нечувані і що я маю написати офіційний лист, після якого вони зможуть ці факти перевірити. На мое зауваження, що не хочу наскідити власним дітям, для яких переїзд і нова школа й без того стали величим стресом, мій співрозмовник сказав: «Усі ви такі! Дітям не хочеться наскідити! А чому я повинен вам вірити?».

Проте факти агресивної русифікації кримських шкіл, на жаль, неподинок і не настільки нечувані, як про це думають у МОН. Кілька тижнів тому моя дочка була на олімпіаді з англійської мови у відомій у Києві школі на вулиці Прорізній. Я проводила її до вестибуля, і на мое запитання до вчительки, яка зустрічала дітей біля сходів, до якого кабінету прямувати далі, почула відповідь російською мовою, на що зумисне голосно сказала: «О, та тут, схоже, олімпіада з російської мови!».

Але мій жарт виявився реальністю, що шокувала. Оскільки, як з'ясувалося згодом, пояснення для учасників олімпіади вчителі робили виключно російською мовою! Приблизна та сама картина спостерігалася тижнем пізніше на олімпіаді із правознавства, де навіть на запитання дітей, поставлені українською, вчителі відповідали російською мовою!

До мене почали звертатися друзі, які дізналися, що перейшли цією проблемою. І я почула: так, учителька молодших класів моєго сина частенько послуговується російською; вчителька праці у школі моєї дочки розмовляє російською; в нас — фізики, а в нас — іноземної мови... Усі вони просили не називати своїх прізвищ і номерів шкіл (хоч, повірте, що школи з різних кримських районів — Позняків, Русанівки, Солом'янки, Бессарабки), бо всі переконані: правди не добитися, у вчителів низька платня і їх не вистачає, а дітям буде від цього лише школа.

В КАРПАТИ НА РІЗДВО

ПРИЇХАЛИ ДІТИ З ПРИФРОНТОВОЇ СТАНІЦІ ЛУГАНСЬКОЇ

У Карпати на Різдво приїхали 200 дітей з прифронтової Станіці Луганської та інших міст і сіл Луганщини та Донеччини. Як повідомляє кореспондент Радіо «Свобода», пластуни з Івано-Франківська у холі залізничного вокзалу передали ровесникам зі сходу Вифлеемський вагон.

Тут же для дітей організували невелике спортивне свято від прикарпатського богатиря Назарія Павліва. Він не лише демонстрував силові вправи, а й провів серед хлопців конкурс, переможці якого отримали солодкі подарунки. Діти в прикарпатських родинах провели Святвечір, ознайомилися з різдвяними традиціями, для них провели різноманітні культурно-розважальні заходи.

У зворотному напрямку, на Донбас, вдруге вирушив «Фронтовий вертеп» Івано-Франківської греко-католицької духовної семінарії імені священномученика Йосафата. Цього разу поїхали тільки юнаки. Вони не лише виступали перед воїнами АТО та пораненими в госпіталях з вертепом і колядками, а й пригощали їх кутою та іншими різдвяними стравами. У сценарії, який написала Валентина Юрків, поряд з традиційними дійовими особами вертепу є Ірод-Путін, «зелені чоловічки», «криза», захисники України.

За словами семінариста Андрія Овчара, «справа не лише в самому вертепі, а в тому, щоб у час свят не забути про бійців, щоб вони бачили, що їх люблять, що вони не самі там». Волонтери зібрали також теплі речі для бійців та продукти до святкового столу.

ВОЛОНТЕРИ ОРГАНІЗУВАЛИ ЗИМОВІ КАНІКУЛИ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗОНИ АТО

До Дніпропетровська на зимові канікули волонтери привезли дітей із зони АТО. 8 січня 20 школярам із Красногорівки та Авдіївки організували новорічну виставу біля головної обласної ялинки з іграми, розвагами та екскурсією до «Будиночка Свято-Миколая» — невеликого волонтерського пункту у новорічному містечку розваг, де небайдужі дніпропетровці зібрали для них подарунки.

У програмі тижневого перебування дітей із Донбасу у Дніпропетровську — перегляд новорічних вистав у театрах міста, відвідання художнього музею, мастер-класи, квести, спілкування з ровесниками.

За словами волонтерки Лариси Скрипченко, привезти дітей з прифронтової зони на мирну територію хоча б на короткий час дуже важливо, «адже їм необхідно відчути себе в безпеці, побуди дітьми».

«На кожні канікули ми привозимо до Дніпропетровська із зони АТО групу або дві групи дітей. Усе це відбувається на волонтерських засадах: нам допомагають люди, які роблять пожертви. За ці кошти ми годуємо дітей, влаштовуємо дозвілля та проживання. Цього разу з проживанням нам допоміг коор-

динатційний центр для переселенців «Допомога Дніпра», — сказала Радіо «Свобода» волонтерка фонду «За майбутнє України» Лариса Скрипченко.

За словами дітей та вчителів з Красногорівки, що за кілька кілометрів від Донецька, наразі ситуація в їхньому місті складна: населений пункт перебуває під контролем української влади, обстрілів немає, однак через пошкодження комунікацій під час боїв місто вже більше року залишається без газу та централізованого опалення.

Як розповідають школярі, чимало жителів покинули Красногорівку, залишились тільки ті, кому нікуди їхати, окрім мікрорайонів майже повністю спорожніли. Учні усіх п'яти шкіл міста навчаються у будівлі однієї школи позіміно. Решта навчальних закладів без опалення або ж постраждали від обстрілів і очікують на відновлення.

Волонтери з Дніпропетровська опікуються дітьми з Красногорівки вже більше року: вони не тільки влаштовують школярам розваги під час канікул, а й постійно збирають та доправляють гуманітарну допомогу для дітей та дорослих.

БОЯНІВСЬКИЙ КАРНАВАЛ МАЛАНOK

На Різдво у селі Бояни щороку проводять свій місцевий карнавал, а саме свято Маланки.

З самого світанку на чотирьох кутках села вже чути музичну, яка супроводжує Маланку та колядники. Уже традиційно з різних кутків села маланкарі борються за кращий костюм, виконаний танець та безумовно кращу колядку.

Тут щороку проводиться конкурс на кращу Маланку у центрі села. Спеціальне журі уважно слідкує за

виступами конкурсантів, у яких беруть участь місцеві актори та із сусідніх сіл.

На святі звучала румунська народна музика. Виряджені були одягненні в традиційні для села Бояни костюми колядників, в елементах яких щедро використовуються намиста, бісер, китиці, хусточки, квіточки і рюші.

На обличчях деяких ряжених були одягнені маски вовків, вампірів, орків та іншої нечисті.

Степан КАРАЧКО

м. Чернівці

НА РІЗДВО ОДЕСИТИ ВЛАШТУВАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ СВЯТДНІ

Бажаючі відчути атмосферу справжнього Різдвянога чуда 6 та 7 січня цілими родинами разом із дітками поспішали на Дерибасівську та у Міський парк. Там із самого ранку на них чекав різдвяний вертеп.

Одеситам представили імпровізоване місто Вифлеем I століття нашої ери. Всі бажаючі змогли прогулятися кварталами пастухів і рибалок, купців і мудреців, а також поспілкуватися з римськими легіонерами із клубу реконструкторів «Вексилія» римських військ Нижньої Мезії Vem». А ще діти мали змогу погладити віслюка, овець та кіз, розміщеніх у загоні прямо посеред Міськсаду. Екскурсії по біблійному сюжету проводили гіди в історичному вбранні. Загалом у театралізованому святі було задіяно більш як 500 волонтерів і 150 костюмованих герой.

У центрі Одеси було влаштовано святковий ярмарок, на якому свої вироби демонстрували і продавали майстри народної творчості. Особливо великим попитом тут користувалися вишиванки. А який же ярмарок, та ще й різдвяний, без

співів і колядок? Їх виконували аматорські гурти, що прибули на свято із різних районів Одещини. Волонтери організували збір коштів на подарунки дітям із сиротинців та інтернатів.

На подив усім на центральній вулиці міста було влаштовано захід «Одеса-мама накриває». Посеред Дерибасівської був накритий довжезливий стіл для дітей-сиріт, малозабезпечених і переселенців. Там діток пригощали фруктами, печивом, цукерками, варениками і гарячим чаєм. Загалом благодійний фонд «Добрий Самарянин» планував нагодувати близько 400 дітей, але через засніжені дороги не всі змогли приїхати. Тут діти мали змогу взяти участь у численних змаганнях і конкурсах, і кожен малюк отримав від Діда Мороза і Снігуроньки солодкий подарунок.

Сергій ГОРИЦВІТ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті [щоп'ятниці](#) виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

Оформити **ПЕРЕДПЛАТУ** на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-рологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

